

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

Acta SS. Placidi Et Fratrum ejus Eutichii, Victorini, ac Flaviæ sororis, nec
non Donati, Firmati diaconi, ac Fausti, et aliorum triginta Monachorum
Martyrum. Auctore Pseudo-Gordiano. Ex Actis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

AUCTORE
J. B.

Qui pro Christo cruentati,
Et de pugna laureati,
Velut reges purpurati,
Et in thronis collocati.
Magnos habes Advocatos,
Super caelos exaltatos,
Summo Regi semper gratos,
Ad rogandum preparatos.
Quorum meritis salvari
Poscimus et illustrari,
Super nivem dealbari,
Et in caelis collocari.

in eorum ho-
norem

214

HYMNUS AD NOCTURNOS.
Orantes Christi Martyres
Gesta miranda canimus,
Quorum tormenta corporum
Dira fuisse cernimus.
Genis quoque rubentibus,
Vestro cruore roseo
Fulgentibus, candentibus
Omni decore niveo.
Hos roseis et fulgidis
Florum coronis aureis,
Cum Agno melos canitis,
Super montes aromatum.

B

Nos quoque tibi psallimus,
Ignosce delinquentibus,
Hostis contractis viribus,
Nosque redde caelestibus.
Deo deorum omnium,
Salus, honor et gloria,
Qui tuis per martyrium
Donas immensa praemia. Amen.

recitari soli-
ta.

215

HYMNUS AD LAUDES.
Iusti per orbem canitur
Sacrum schema certaminis,
Monachorum extollitur
Præcelsi decus Ordinis.
Quorum de arce prodeunt,
Triginta quinque milites *;
Qui cum triumpho redeunt,
Poli scandentes limites.

* imo 52

C

Nostri sunt decus Ordinis,
Nostri sunt duces agminis;
Nobisque foeda criminis,
Dimitte, Rex certaminis.
Dona superna scandere,
Sacrosque hymnos promere,
Ad laudes horum Martyrum,
Infunde jubar luminum.
Summi Patris fastigio,
Laudis melos dulcissimum,
Qui nobis per martyrium
Largitur omne praemium. Amen.

Acta quo et
cur edantur.

216

*Sequuntur Acta, a Mabillonio Saeculo 1
Benedictino edita, et Gordiano falso adscripta,
quod illa passim scriptores censuris suis perstrin-
gunt: subduntur vero et illa, quae sub Stephani
Aniciensis nomine in lucem ab Octavio Cajetano
fuerunt emissa, tum ut haec cum illis conferre com-
modius lector possit, ac dispicere, quam frequentes
in illis interpolationes occurrant; tum quod haec
illis minus saltem vitiosa.*

D

ACTA

SS. PLACIDI ET FRATRUM

ejus Eutichii, Victorini, ac
Flaviae sororis, nec non
Donati, Firmati diaconi,
ac Fausti, et aliorum tri-
ginta Monachorum Mar-
tyrum.

Auctore Pseudo-Gordiano.

*Ex Actis Sanctorum Bene-
dictinorum t. I a p. 45.*

E

PROLOGUS.

In claro et renitenti triumpho beatissimorum
Placidi, Eutichii et Victorini fratrum, eorum-
que sororis Flaviae virginis, et Sociorumque tri-
ginta ac trium a laudes aliquas addere otiosum
quiddam et supervacaneum est. Quos enim
Christus in caelesti regno locavit, quos etiam
cum angelis et archangelis individua Majesta-
tem laudare constituit, hos nimirum hominum
laudibus non egere, monstravit. Verum quia
omnes spiritus et omnes creaturas ad Domini
laudem Psalmographus vates invitat, operæ
pretium reor ego Gordianus, patris Benedicti
discipulus, ad Regis æterni gloriam, eorum-
dem Martyrum passiones almificas Argolicis
apicibus annotare b. Tanta enim miraculorum
prærogativa, tanto virtutum jubare sanctissi-
mus Placidus, horum Martyrum dux et præ-
vius, splenduit, ut non solum fideles, verum
etiam infideles in Christi laudem exclamare
cogantur. Et merito; nam juxta magistri sui
Benedicti præceptum, Christum toto corde,
tota anima, tota virtute dilexit, et pro ejus
nomine cum supradictis Martyribus suum san-
guinem fudit. Hi namque sunt caeli, qui enar-
rant gloriam Dei. Hi lux mundi, qui sedentes
in tenebris ad veram lucem reducunt. Hi sal
terræ, qui mentes, ne lædii torpore deficiant,
saliant, et ad caeleste regnum inducunt. Freti
namque Dei omnipotentis virtute, ejusque sa-
pientia debriati, frementem mundum, velut
stercora, contempserunt, et veram fidem op-
portune prædicaverunt, et pro eadem animam
posuerunt.

Gordianus
Acta S. Pla-
cidi ad Dei,

a

b

cujus in Mar-
tyribus ma-
gnitudo elu-
cet, gloriam

c

2 Hanc namque Dei magnitudinem, virtutem
et sapientiam David admirans, dicebat: « Magnus
» Dominus Deus noster, et magna virtus ejus, et
» sapientiae ejus non est numerus e. » Magnus
siquidem, cum nos inenarrabiliter ex luti mate-
ria condidit, et ex nihilo cuncta creavit. Magna
virtus ejus, cum tartareas legiones dirupit, mundi
principem vinxit, vasa et arma ejus abstulit,
regnum destruxit, humanum genus suo pretioso
sanguine redemit, pacis coagulum inter Deum
et

D et hominem reformavit, terrenis cœlestia sociavit, ac filios hominum de terra elevans, in cœlesti regno supernarum Virtutum ordinibus junxit. Inonet ergo jam sancta et universalis Ecclesia, et cum eodem celeberrimo sublimique citharista cœlestis harmoniæ tympanum sumens, devota promat cantica, dicens: «Magnus Dominus noster, et magna virtus ejus,» et sapientiæ ejus non est numerus. » Magnus utique ipse, magna virtus ejus, et sapientia, qui ab ipso fere mundi principio parvulos, senes, insipientes, sapientes, armentarios, ruricolos, piscatores et Monachos æterni regni oratores et milites contra diabolum fecit. At quam rem nobis idonee confirmandam, adest cum Sociis et sorore Flavia virgine, ac duobus fratribus Eutychio et Victorino. Placidus sanctissimus et beatissimus, Patris Benedicti discipulus, qui terrenis cœlestia commercia mutans, patriarchis, prophetis, Apostolis, martyribus ac confessoribus similis apparuit, et in carne adhuc lutea positus, labentes delicias ut quisquillas sprevit, et Crucis mortificationem jugiter in suo corpore pro Christi nominis amore portavit.

Justiniani imp. jussu scribere aggreitur.

B

3 In hujus itaque Martyris passione explicanda, cujus ad jussu agere orsus sum, promam. Divus enim Justinianus triumphator, invictus Æneades d, dum agnovisset, qualiter jam dictus martyr Domini Placidus triumphalem lauream suscepisset, illico nostram exguitatem advocans, præcepit, ut passionem illius atque miracula, prout oculis ipse prospexeram, exerens, sanctæ Ecclesiæ filiis ad legendum morigeraret e. Cujus sacratissimo imperio parens ad tanti Martyris passionem describendam animum dedi, sciens indubie, quia omnia, quæ fuerunt et sunt, et Dei voluntate et permissione consistunt et permanent. In hoc tamen Opere studiosi lectores non panegyricum requirant, sed veritatem. Alii sua scripta phaleris ornent, promentes, quod turpe videtur et tenebrosum; nos, omnia purpura obumbrationis, nudum ostentabimus, quod in se honestum sit ac luculentum. Non est autem ecclesiasticorum virorum, molles et delicatas orationes appetere, quæ mentes hominum ad prava et noxia quæque illiciant, ut faciunt comicorum et tragædorum; sed, quæ ad puritatem, castitatem, integritatemque mentes audientium ædificent, et ad vitam æternam perducant. Quod autem Deo dilectissimi Placidi et Sociorum ejus passionem rusticano describimus calamo, non ideo spiritalis homo, qui dijudicat omnia, ut animalis, qui nescit, quæ sunt spiritus, surda aure prætereat, cum sola, quæ sunt spiritus, sapiat. Superni itaque Regis munimine fultus, tantorum Martyrum passionem scribere aggrediar.

e

ANNOTATA.

a Præter Placidum, Eutychium, Victorinum, Flaviam et Monachos triginta anonos nominatim exprimunt Acta num. 59 et seq. Donatum, Faustum et Firmatum: omnes igitur simul 37 fuere.

b Commentum est, ad conciliandam his Actis, longe serius natis, auctoritatem frustra excogitatum. Errores multi, aliaque, quæ Gordiani fuisse non possunt, in illorum decursu observantur.

c Psalm. 446, v. 5. Sed, ut paulo infra.

d Octobris Tomus III.

d Hujusmodi honoris titulum Justinianus nunquam sibi adscivit; nec ab Ænea originem suam duxit. Vide num. 41 Comment. prævii.

ACTOR E
PSEUDO-
GORDIANO.

e Nituntur hæc ipsis Justiniani et Gordiani litteris, sed plane fictitiis; de quibus consule num. 41 jam citatum et seq.

CAPUT I.

S. Placidi genus et vitæ monasticæ exordia.

Tempore, quo Theodoricus Augustus in S. Placidum, Seniori Roma a, in Nova vero Justinus Senior et Justinianus b Romani imperii scepra retinebant, Sedis vero Apostolicæ Johannes primus et Felix c præsidebant, Tertullus vir nobilissimus ac præclarissimus, et in utraque curia Romani imperii post Augustos nulli secundus, homo illustrissimus ac dilectissimus, in Seniori Roma Patriciatus d retinebat habenas. Qui ex Aniciorum sanguine stemmatis lineam ducens, adeoque sapientia, fortitudine atque prudentia viguit, ut ab imperatoribus omnique Romano populo Pater patriæ vocaretur. Hic de Octaviæ gentis familia ducens uxorem, corpore ac moribus speciosissimam, bonæ arboris bonos fructus ex ea suscepit. Primum namque Placidum, secundum Eutychem, tertium Victorinum, quarto autem loco dum puellam enixa fuisset, pro eo quod ex Octavio et Flavio stirpe descendebat, Flaviam nominaverunt e. Hos cum dicto patricio peperisset, viam Domini illos colere docuit, sectari patientiam, humilitatem, sobrietatem, castitatem et caritatem. Patres siquidem erant pauperum, judices viduarum; causam autem, quam nesciebant, diligentissime investigabant. Ipsius autem patricii animus, licet imperialibus negociis implicatus esset, semper tamen aut circa ecclesias, aut circa monasteria erat, semper ea, quæ Dei sunt, quærens. Eodem tempore beatissimus ac Deo dilectissimus Benedictus, velut Lucifer inter astra, apud Sublacum radiabat f. Cœperunt deinde in eodem loco ad eum multi confluere, et sub leni Redemptoris jugo cordis cervices edomare, multique ab eodem Patre in eadem regione ad omnipotentis Dei sunt servitium coadunati; ita ut illic duodecim monasteria construeret, in quibus sub statutis Præpositis duodenos monachos deputavit: nonnullos vero secum retinuit, quos adhuc in sua præsentia aptius erudiri judicabat.

S. Placidum,
Anicia gente
natum,

a
b
c
E
d

f

F

5 Fama itaque tanti patris per totum Romanum imperium volitante, urbem ipsam Romam, quæ Romani imperii omniumque urbium caput est, ceu sol radians, replevit in tantum, ut Tertulli patricii perveniret ad aures. Qui cum * optimatibus Romani imperii temporibus Julii Papæ g, divinæ autem Incarnationis anno xxii ac quingentesimo, ad patrem sanctissimum Benedictum pervenisset, vir excellentissimus, et imperatoris in orbe Romano præcelsus ac singularis, purpura indutus, gemmis et auro radians, pedibus ejus provolvitur, utque pro suis commissis Domini flagitaret clementiam, cum lacrymis atque singultibus exposcebat. Vir autem Domini Benedictus; patricii humilitatem

S. Benedictus,
septennem sibi
a patre traditum,

* supple: cum
g

AUCTORE
PSEUDO-
GORDIANO.

tem advertens, e terra cum levavit, et de his, quæ ad æternam vitam attinent, sufficienter instruxit. Idem vero patricius servi Domini doctrina delectatus, eo die obtulit Deo, et eidem patri Benedicto Placidum filium suum septennem *h*, nutriendum et erudiendum secundum regularem normam institutionis *i*: sicque benedictione munitus, ad Urbem reversus est.

submersio-
periculo

6 Placidus autem sanctissimus cum sub beatissimi Benedicti regulari magisterio cresceret, sanctam et Deo placitam vitam in omnibus ducere cepit. Quem vir Dei cernens ad alta succrescere, ac sicut proprium filium illum unice diligens, de his, quæ Dei sunt, sollicite instruere cepit, ac contra tentantia præmunire vitia, qui ab ipso pueritiæ suæ tempore abstinentiam ac vigiliis est secutus *k*. Cursu namque præpete cœlestem tendens ad patriam, ardua et sanctiora appetere non desinebat, noctibus atque diebus, horis ac momentis, quæ Dei sunt, quarere non cessabat. Obedientiæ vero ita sibi callem vindicavit, ut pro hoc ipsi sanctissimo Benedicto admirabilis haberetur. Quadam vero die, dum aqua in cella deesset, ad hauriendam aquam de lacu Placidus est beatus egressus: qui dum vas, quod tenebat, incaute in aquam misisset, ipse quoque cadendo secutus est, quem continuo unda rapuit, et pene in unius sagittæ cursu a terra introrsus traxit. O inenarrabilis clementia Salvatoris! O, inquam, indeficiens super ejus electos usque in finem mundi divina custodia! Ille namque fuit cum Placido in aqua, ne necaretur, qui fuerat cum Petro in mari, ne mergeretur. Hoc ille egregius Psaltes præfiguraverat, cum dicebat: « In mari » via tuæ, et semitæ tuæ in aquis multis *l*. » Sed qui prævalet contra Dei potentiam antiqui hostis versutia? Mox enim, ut sanctus in aquam Placidus cecidit, eventum rei Spiritus sanctus, qui in Sanctorum cordibus principaliter obtinet locum, Benedicto patri sanctissimo revelavit. Qui e vestigio beatum Maurum sub magna celebritate vocavit, dicens: Frater Maure, curre velociter, quia puer Placidus, qui ad hauriendam aquam perrexerat, in lacum cecidit, eumque jam longius unda trahit.

per Maurum
discipulum
eripit,

7 Res mira, et post Petrum Apostolum omnibus retro sæculis inaudita! Benedictione enim postulata atque percepta, ad patris imperium concite Maurus perrexit, atque ad eum locum, quo sanctus Placidus ab unda trahebatur, et per terram se ire existimans, super aquas cucurrit *m*, Placidumque beatum per capillos tenuit, rapidoque cursu rediit. Qui mox ut terram tetigit, ad se Maurus reversus, post terga respexit, et quia super aquas cucurrisset, cognovit, et quod præsumere non potuit, ut fieret, miratus expavit factum; reversusque ad patrem, rem in se gestam maturius per ordinem pandit. Vir autem Domini Benedictus, hoc non suis meritis, sed Mauri cœpit deputare obedientiam; contra Maurus pro solo ejus imperio factum dicebat, seque conscium in illa virtute non esse, quam nesciens fecisset. Sed in hac humilitatis mutæ amica contentione, accessit arbiter Placidus, qui ereptus est, puer. Nam dicebat: Ego, cum ex aqua traheret, super caput meum abbatiss melotem * videbam, ipsumque me ex aquis educere considerabam. Hic plane respiciendum est, qualis sub patris Benedicti doctrina Placidus fuerit, cui omnipotens Deus illud donavit cer-

* vestis gentis
e pilis vel pel-
libus facta

tere, quod beato Mauro non est permisso D
conspicere. Dic, dic nunc, coluber venose *, * venenate
quid profuit * tibi sævitia? Ubi est nunc victo- * profuit
ria tua? Ecce terebra Christi perforatum est
guttur tuum: ereptus est ab aquis Placidus
sanctus, super ejus casu non mediocriter gau-
debas. O beatissimi viri admiranda sanctitas!
qui, quod suis effici non dubitabat meritis, disci-
puli potius adscribendum censebat obedientiæ.

8 Ex his autem monasteriis, quæ in eodem loco Benedictus pater extruxerat, tria sursum in rupibus montis erant, et valde erat fratribus laboriosum semper ad lacum descendere, ut aquam haurire debuissent, maxime quia ex devexo montis latere erat grave descendendum in itinere periculum. Tunc collecti fratres ex eisdem tribus monasteriis, ad beatissimum patrem Benedictum venerunt, dicentes: Laboriosum nobis valde, o pater, propter aquam quotidie usque ad lacum descendere; et idcirco necesse est, ex eodem loco monasteria mutari. Quos venerabilis pater blande consolatus, ad sua loca eos discedere jussit. Nocte vero insecta, una cum beatissimo Placido, discipulo suo, montis ascendit verticem, orationemque ibidem faciens, tres petras in eodem loco pro signo posuit, atque ad suum una cum Placido, cupetis illis nescientibus, monasterium rediit. Cumque die alio pro necessitate aque prædicti fratres venissent, dixit: Ite ad rupem illam, in qua tres super invicem petras positas invenietis, ibi modicum cavate: valet enim omnipotens Deus etiam in illo montis cacumine aquam producere, ut vobis laborem tanti itineris dignetur auferre. Qui euntes, rupem jam sudantem invenerunt. Cumque in ea concavum locum fecissent, statim aqua repletus est, quæ tam sufficienter emanavit, ut nunc usque ubertim defluat, atque ab illo montis cacumine usque ad inferiora derivetur. Nemo ergo dubitet, beatissimum Placidum tanti miraculi participem existisse, quem beatus magister solum hujus signi voluit habere conscium *n*.

et, tum Sub-
laci commo-
rans,

E

9 Cumque omnia loca eadem in amore Domini nostri Jesu Christi longe lateque fervescerent, et secularem vitam multi relinquerent, quidam presbyter, Florentius nomine *o*, antiqui hostis veneno debriatus, sancti patris studiis cœpit emulari, quosque etiam posset, ab ejus visitatione compescere. Cumque jam se conspiceret ejus profectibus obviare non posse, panem veneno infectum ei quasi pro benedictione *p* transmisit. Quem vir Domini cum gratiarum actione suscepit, sed eum, quid pestis lateret in pane, non latuit. Ad horam vero reflectionis illius ex vicina silva corvus venire consueverat, et panem, quem presbyter transmiserat, vir Dei ante corvum projecit, eique præcepit, dicens: In nomine Jesu Christi tolle hunc panem, et tali eum in loco projice, ubi a nullo homine possit inveniri. Tunc corvus, aperto ore, expansis alis, circa eundem panem cœpit discurrere et crocitare, ac si aperte diceret, et obedire se velle, et tamen jussa implere non posse. Cui vir Dei iterum atque iterum præcipiebat, dicens: Leva, leva securus, atque eum ibi projice, ubi inveniri non possit. Quem diu demoratus, quandoque corvus momordit, levavit et recessit. Post trium vero horarum spatium, abjecto pane, rediit et de manu hominis Dei annonam, quam consueverat, accepit. Venerabilis autem pater contra vitam suam inardescere sacerdoti-
tis

tum hinc, ob
Florentii

o

F

p

A tis animum videns, illi magis, quam sibi do-
luit.

10 Sed prædictus Florentius, quia magistri
corpus necare non potuit, se ad extinguendas
Discipulorum animas accendit, ita ut in horto
cellæ, cui Benedictus inerat, ante eorum oculos
nudas septem puellas mitteret, quæ coram eis
sibi invicem manus tenentes, et diutius luden-
tes, illorum mentes ad perversitatem libidinis
inflammarent. Quod sanctus vir de cella con-
spiciens, lapsusque tenerioribus discipulis (Pla-
cido et Mauro) pertimescens, eos custodiri præ-
cepit, dareque invidiæ locum disposuit. Hæc
dum sollicita secum mente tractaret, revelatio
cælestis tali illum adhortari est dignata oraculo:
Ut quid, dulcissime ac dilectissime Benedicte,
tristaris? Numquidnam non remiseris illud,
quod ego discipulis meis locutus sum, dicens:

« Si me persecuti sunt, et vos persequantur q. »
Tibi enim alia est eligenda via, aliud iter qua-
rendum. Te namque elegi ex omnibus incolen-
tibus orbem. Tu Evangelii mei tuba cælestis
existens, spiritu es meo repletus. Surge jam, et
vade ad castrum Cassinum, et populum ejusdem
provinciæ, qui adhuc idolorum nefandis culti-
bus servit, et in quorum præcordiis satanæ ver-
susia regnat, qui nihil sciunt aut dicunt, nisi
quod in cordibus eorum veterinos serpentis ver-
susia scripsit, sermone verifico prædicans,
meum ad cultum convertere stude; quia tecum
ego ero, et non te deseram, et confundam omnes
adversarios tuos. Proficiscere idolorum ad pu-
gnam, confortare et esto rebustus, quia castrum
tibi tradam, et illic sedes nominis tui in perpetuum
erit.

Cassinum
abiens,

B 11 Talia dum sanctus pater Benedictus au-
disset, suos ad se discipulos evocans, sic eis
orsus est ara: Audite me, fratres et filii, cohe-
redes et socii in promisso Regis æterni. Nam
mihi Dominus meus Jesus Christus præcepit, ut
ad culturam idolorum exterminandam æternæ
que oblivioni tradendam castrum petam Cassi-
num; ideoque voluntas Dei nostris voluntatibus
modis omnibus anteponenda est. Nostis præterea
et bene nostis, quantos dolos, quantasque insi-
dias Florentius presbyter intulit, qui me veneno
interficere, et discipulorum meorum Placidi et
Mauri animas extinguere voluit. Quapropter
cedendum loco est, juxta illud æterni Regis
eloquium: « Si vos persecuti fuerint in una ci-
vitate, fugite in aliam r. » Et quia ita est,
jussioque ejusdem Domini nostri Jesu Christi
imminet, parere debemus, eundem est. Super
hoc autem et illa nobis lex est, ut viscera pie-
tatis omnibus aperiamus, et fraterno caritatis
amore omnibus mortalibus juvamen confere-
mus, sicut et nos accepimus a Domino Jesu
Christo. Vos autem state, et permanete in gra-
tia et conversatione sanctæ religionis, procul
dubio scientes, quia, quanto studiosius in spiri-
tualibus disciplinis permanseritis, tanto majora
præmia in futuro examinis die percipietis. Hæc
cum dixisset, anno Dominicæ Incarnationis quin-
gentesimo vigesimo nono; temporibus Justini t
monocratoris u, oratoria cuncta, quæ construxe-
rat, adjunctis in unoquoque duodenis fratribus,
sub statutis Præpositis ordinavit, et duobus
Angelis, tribus corvis se comitantibus, ad Cas-
sinum castrum pergere cepit x.

socium adhi-
bet

C 42 Cumque juxta civitatem Alaternam y de-
venisset, in monasterio sancti martyris Christi
Sebastiani z hospitio susceptus est. Inde quoque

vir Dei recedens, et sancto Servando aa diacono
valefaciens, cum discipulis suis Placido atque
Mauro bb juxta civitatem Herculaneam cc deve-
nit, in locum scilicet, qui Aureola ab incolis ap-
pellabatur; in quo dum pervenisset, agnovit per
Spiritus Sanctum Congregationem religiosorum
virorum ibidem esse futuram, fundamentaque
ipse pro ecclesia construenda manibus suis fa-
ciens præcepit discipulis suis Placido atque
Mauro, quatenus eandem ecclesiam in honore
sancti martyris Christi Erasmi dd a se fundatam
ad finem perducerent, sicque Cassinum veni-
rent, quod et fecerunt. Ipse autem pater sanctis-
simus inde procedens, Cassinum tendebat. Sed
cum per ignota loca solus viator incederet, ubi-
cumque bivium vel trivium occurrebat, duo, ut
ante diximus, in figura juvenum aderant An-
geli, qui tanto patri per montium deserta, quo
gressum dirigere deberet, indicabant. In eodem
vero loco sanctus quidam vir, nomine Martinus
ee, tunc habitaculum habebat, cui divinitus ita
dictum est:

His tu parce locis, alter amicus adest ff.
Ille autem continuo divinis jussionibus aurem
accommodans, montem Marsicum gg petiit,
ibique vitam virtutibus gloriosam sancto fine
conclusit.

13 Cumque ad Cassinum castrum hh Benedi-
ctus pater pervenisset ii, per quadraginta dies
non longe a templo Apollinis Deum omnipoten-
tem orans permansit. Demum vero contrivit
idolum, subvertit aras, succidit lucos, atque cum
discipulis suis Placido et Mauro Cassinense fun-
davit monasterium; illudque in sua corporali
reque Reguleque descriptione, caput omnium
monasteriorum constituit. Ubi autem templum
Apollinis erat, ecclesiam beati Martini: ubi vero
ara Apollinis fuit, Oraculum * sancti Johannis
construxit, et circumquaque manentes populos
ad Christi fidem convertit. Sed hæc antiquus
hostis tacite non ferens, non occulte, vel per
somnia, sed aperta visione ejusdem patris se
oculis ingerebat, ita ut etiam voces illius Placi-
dus et Maurus audirent, quamvis imaginem mi-
nime cernerent. Ut enim discipulis suis Placido
et Mauro idem pater dicebat, corporalibus ejus
oculis diabolus teterrimus et succensus appare-
bat, qui in eam ore oculisque flammantibus sæ-
vire videbatur.

14 Quadam vero die dum sanctissime viri
(Placidus et Maurus) habitacula cænobii Cassi-
nensis construerent, lapis in medio jacebat,
quem in ædificium levare decreverant. Cumque
eum movere non possent, plures adjuncti sunt:
sed ita immobilis permansit, ac si radicatus in
terra teneretur; ut palam daretur intelligi, quod
super eum ipse per se antiquus hostis sederet,
quem tantorum virorum manus movere non
possent. Difficultate igitur facta, ad virum Dei
Placidus et Maurus miserunt, ut veniret, et
orando hostem repelleret, ut lapidem levare
possent. Qui mox, ut venit, orationem dedit, et
tanta lapis celeritate levatus est, ac si nullum
prius pondus habuisset. Tunc in conspectu viri
Dei placuit, ut in eodem loco terram foderent;
quam dum fodiendo altius penetrassent, æreum
illic idolum fratres invenerunt. Quo ad horam
essu in coquinam projecto, exire ignis repente
visus est, atque in Placidi et aliorum fratrum
oculis, quia omne ejusdem coquinæ ædifi-
cium consumeretur, ostendit. Cumque faciendò
aquam et ignem quasi extinguendo perstrepe-
rent,

ACTORIS
PSEUDO-
GORDIANO.

aa
bb cc

dd

ee

ff

gg

E

et adjutorem

hh

ii

* oratorium

F

condendo
Casinensi

AUCTORE
PSEUDO-
GORDIANO.

rent, pulsatus eodem tumultu vir Dei advenit. Qui eundem ignem in oculis fratrum esse, in suis vero non esse, considerans, caput protinus in orationem flexit, et eos, quos phantastico reperit igne deludi, revocavit fratres ad oculos suos, ut sanum illud coquinae aedificium assistere cernerent, et flammam, quas antiquus hostis finxerat, non viderent.

monasterio;

15 Rursus dum sanctus Domini Placidus cum fratribus parietem paulo altius aedificaret, viro Dei in oratione constituto diabolus apparuit, et quia ad laborantes fratres pergeret, indicavit. Quod vir Dei per nuncium celerrime mandavit, fratribus dicens: Fratres, caute vos agite, quia ad vos hac hora malignus spiritus advenit. Is, qui mandatum detulit, vix verba compleverat, et diabolus parietem, qui aedificabatur, evertit, atque unum puerulum monachum (nomine Severum *kk*) opprimens, ruina contrivit, quem in sago ad patrem Benedictum portantes, non solum membra, sed etiam ossa contrita habentem, in matta, qua sanctus pater orare consueverat, projecerunt, orationemque faciens, hora eadem illum sanum restituit et valentem, ut prius, atque ad eundem iterum laborem misit, ut ipse parietem cum Placido et fratribus perficeret, de cuius interitu antiquus hostis Benedicto insultare credidisset.

kk

* storea

B

quod S. Placidi pater

16 Igitur cum ad aures Tertulli, Romanae curiae patricii, pervenisset, quod sanctus Domini Benedictus una cum Placido, ejusdem patricii filio, et discipulo suo Mauro, in sua possessione Cassini monasterium construxit, gavisus est gaudio magno, Filioque suo dirigere studuit, ut patris Benedicti voluntatem super suo adventu perquireret, et sibi remitteret; velle enim se aiebat, si id servo Domini placeret, et Cassinense coenobium, et Placidum filium suum videre. Quae cum idem sanctus Placidus patri Benedicto reserasset, vir Dei respondit, sibi placere, ut tam idem patricius, quam amici ejus ad monasterium visendum venirent. Placidus autem certum diem Tertullo, patri suo, quo ad coenobium visendum venire deberet, et juxta quod pater Benedictus in mandatis dederat, transmittere studuit. Qui confestim accersitis ad se nobilissimis de civitate Romae viris, Boëtio scilicet, Symmacho, Vitaliano *ll*, Gordiano atque Equitio *mm*, ascensis equis, concito gradu ad praedium possessionis suae, quod ei de paterna hereditate obvenerat, Cassinum pervenit. Cujus adventus dum patri Benedicto nunciatus fuisset, cum discipulis suis Placido et Mauro ante januam monasterii in ejus pergat occursum. Patricius autem beatissimum patrem Benedictum, corpore praestantia exhaustum, perspicens, de equo, quo insederat, celeriter descendit, et ita ut erat auro gemmisque ornatus, in terram corruens, deosculabatur vestigia ejus. Quem pater sanctissimus a terra elevans, et ad pectus suum constringens, deosculatus est. Demum vero in ecclesiam sancti confessoris Christi Martini *nn* inducens, et praestantia gaudio in fletum prorumpens, illum et reliquos in fratrum conventum deduxit. Tertullus vero, deosculata omni Congregatione, rogavit patrem Benedictum, quatenus eum fratres dignarentur in suam recipere societatem. Qui cum celeriter ea, quae summa devotione posebat, una cum patriciis, consulibus ac senatoribus, qui cum eo venerant, impetrasset, obtulit Deo et eidem patri beatissimo Benedicto totum ex integro Cassinum montem, cum uni-

ll

mm

C

* cui

nn

versis pertinentiis suis, atque a suo proprio jure illum abscindens, eidem patri tradidit in perpetuum possidendum. Convocansque ad se reipublicae primiscrinium *oo*, testamentum juxta morem Romanum conscribi fecit, ab omnium mortalium jure atque dominio locum eundem perpetuo mansurum alienum decernens.

D

oo

17 Pariter amodo eidem patri obtulit castra, villas et possessiones *pp*, quae sibi in re hereditaria pertinebant, cum universis appendiciis suis, habentes hos fines: ab una siquidem parte fluvium Wlturum, ab alia fluvium Ligirlanum, a tertio fluvium Sacrum, a quarto latere municipium Carsiolanum, cum universis, quae intra praedictos fines tunc temporis habebantur. Domum vero, in qua Placidus, filius ejus, natus fuerat, in urbe Roma in Caelio monte, beati Erasmi nomini dicans, patri sanctissimo ex toto concessit. Obtulit etiam ipso die Deo et Sanctis ejus medietatem de lacu Lucrino, necnon et insulam Caprariam in salo Neapolitano locatam, portumque Trajesensem et Ultranensem, et totam piscariam Lesinensem una cum fascie sua, simul etiam tres insulas Diomedis et fluvium Lauri juxta piscariam Lesinensem. Propria vero, quae in Apulia habebat, rogatu Placidi filii sui pari modo concessit, quorum nomina haec sunt: In Canusia fundum Melitensem, Podensem, villam Pertusam, campum Caliensem, Babolianum viculum, et ecclesiam sanctae Mariae in eadem Canusina civitate constructam cum cortibus istis, Mirazanum, Plazanum, campi pascua, Lacum Romanum. In territorio Capuano, fundum Patenariensem et Amortunum. In territorio Corsino, fundum Curritanum, Laudanensem, Melassanum, Funiclirum, nec non et res suas in Magella, ubi postea ab eodem patre Benedicto monasterium Domini Liberatoris constructum est, una cum omnibus, quae ibi idem patricius possidere videbatur, regiones scilicet has: Theate, Aprucium, Pinne Asculum, Firmum, in mari Adriatico portum Sabini et portum Maurini; in Liguria cortes has: Adili, Musalium, Montironem, Fraguanelum, Rongalia, Campodulfum Laurentianum, Argelae, Ragogusosa, Calderaria, Frassevetulam, Seratam, Petrosami, Pontem longum Berseli, Gremamum, Moncerionem. In salo Gaditano insulas has: Pontiam, Pontateriam, Palmariam, et portum fluvii Gari-liari. Ista omnia Tertullus patricius eum Placido, filio suo, patri Benedicto per scriptum tradiderunt in perpetuum possidenda.

Tertullus,
pp

E

F

18 Hunc aemulatus ad bonum Equitius senator, obtulit et ipse una cum filio suo Mauro fundum Gentianum cum cella sancti Agapiti, et cortem suam in civitate Neapolitana locatam, cum ecclesia sanctae virginis Christi Caeciliae et sancti Severini. In Surrentoni Sariintravi, in quibus postea a patre Benedicto ecclesiae sitae sunt, necnon ecclesia sanctae Mariae in Cosentia. Gordianus quoque Romanae urbis vir spectabilis horum devotione delectatus, obtulit pro se et Silvia uxore sua villam Encheliam, in suburbio Aquinensi locatam cum pertinentiis suis inter hos fines: ab uno latere Silicem et Rivum, qui ex nomine beati Mauri postea nominatus est; ab altero Campum longum et Rivum, qui vadit per agrum de Matilia famelica, et fluvium Caruelum; ab altero a rivo Silvarici usque in Silicem. Pari etiam modo obtulit fundum Granarium inter hos fines, qui incipit a sancto Firmano, et vadit directe in Camarda, et inde in fluvium Melphua.

aliquae Romanorum hospites.

AUCTORE
PSEUDO-
GORDIANO.

A Melphua, inde in litem sub Granarium, et vadit ad montem sancti Angeli. Concessit etiam fundum Reginae inter hos fines: ab uno latere habet viam Latinam, ab alio Silicem, ab alio fluvium Melphua, et viam Campaniam, inde in Portaritam, et vadit in fossam, et mittit in Silicem. Haec omnia cum aliis quamplurimis rebus eidem sanctissimo patri Benedicto idem Gordianus vir illustrissimus obtulit jure perpetuo possidenda.

amplis posses-
sionibus do-
nant.

qq

49. Eodem tempore jam dictus Tertullus patricius hortatu sanctissimi Placidi filii sui obtulit beatissimo ac venerabili patri Benedicto decem et octo patrimoniis sui cortes, quas in Sicilia habebat qq, et in diversis locis vir praepotens possidebat, bonas valde et magnas cum portubus suis, silvis, aquis, piscariis, molendinis, aquarumque decursibus ad easdem cortes pertinentibus, cum servis septem millibus, exceptis uxoribus eorum et filiis, cum procuratoribus earundem cortium, atque a proprio jure easdem cortes abscondens, eidem patri per praecipuum tradidit in perpetuum possidendas, poena apposita quatuordecim millium talentorum auri, qui id removere tentasset. His quoque diebus Gordianus rr quidam natione Romanus, litteris Graecis apprime eruditus, ad venerabilem patrem Benedictum pervenit, seque ejus magisterio subdidit. Placidus autem beatissimus, dum robur virilis invasisset aetatis, se in omnibus magistro suo Benedicto subdere studuit, et sub ejus praesentia angelicam vitam in terris ducere cepit, quem pater Benedictus ac sicut proprium filium unicam diligens, cum summa industria de his, quae Dei sunt, sollicite ac diligenter instruit.

rr

ANNOTATA.

a Theodoricus Amalus, occiso Odoacro, Italiae dominatus est ab anno 493 usque ad annum 526, ut scribit Labbeus in Compendio chronologico Historiae tum sacrae tum profanae part. III. Hunc Aetorum concinnator, licet Italiae rex tantummodo fuerit, vixeritque, ut Procopius ait lib. I de Bello Gothico cap. 1, regis appellatione contentus, non usitato admodum scribendi more Augustum vocat: fecit tamen id verisimiliter, quod ex Jornande de Rebus Geticis cap. 57, alicujus auctore nosset, Theodoricum a Zenone imperatore patricium consulente Romanum esse factum, et in filium adoptatum. Clodoveum Francorum regem, ex quo ab Anastasio consulatus codicillis accepit, Consulem et Augustum vocatum, scribit Gregorius Turonensis lib. II Historiae Francorum cap. 38. Et Cajetanus in Observatione 5 ad Vitam et Passionem S. Placidi hanc de Theodorico Terracinensem e Jano Grutero fol. 152 inscriptionem refert: D. N. gloriosus atque inclytus rex Theodoricus Vict. Triumph. semper aug. bono Reipub. natus, et propagator Romani nominis, domitor gentium.

C

b Justinus imperavit ab anno 518 usque ad annum 527, quem Justinianus excepit, anno 566 e vicis ereptus.

c Obiit Joannes I anno 526, cum Petri cathedram tenuisset ab anno 523, die 13 Augusti: post illum rexit Ecclesiam Felix III seu IV usque ad annum 529. Labbeus supra citatus.

d Patricium quoque vocat Gregorius Magnus lib. II Dialogorum cap. 3, cujus verba habes num. 64.

e De S. Placidi genere vide dicta § v; ubi et Silviam S. Placido sororem, sed nullo fundamento, a nonnullis tribui, dici num. 77.

f Haec et hujus numeri reliqua ex Gregorio Magno hausta sunt loco mox citato.

g Anno 522 nullus Romae sedebat Julius; sed nec Joannes supra memoratus ad lit. c. Sedebat vero S. Hormisdas. Substituendus forte annus 523. Vide num. 79 Comment. praevii.

h Dubium, an oblatione solenni. Talem fuisse Mabillonius suspicatur ex donatione praedictorum a Tertullo tunc facta: verum secundum Acta donatio illa aliquot annis serius contigit. Vide Comment. praevium num. 84 et seq.

i Atque adeo tunc pueri offerbantur non tantum ut profanis artibus, ut haereticis fabulari lubet, sed etiam ut religiosae vitae disciplinis erudirentur. Vide Comment. praev. num. 83.

k De S. Placidi pueritia sinistra non nihil loquitur Bailletus, Gregorii verba non recte interpretatus, ut dicit num. 89.

l Psalm. 76, v. 19.

m Et huic miraculo plus, quam par est, Bailletus detrahit. Vide num. mox citatum. Ceterum ex lib. II Dialogorum Gregorii cap. 7 haec desumpta sunt.

E

n Vide haec apud Gregorium lib. cit., cap. 5.

o Eadem de Florentio Gregorius cap. 8.

p Id est, pro dono.

q Joannes cap. 15, v. 20.

r Sic vere legitur Matth. 10, v. 25.

s Oratio haec, S. Benedicto attributa, non ipsa illius Casinum abeuntis ad suos verba, sed scriptoris Actorum stylium exhibet; qui non absimiles orationes a se excogitatas S. Placido aliisque alibi non raro attribuit; quod semel monuisse, sufficiat.

t Legendum: Justiniani. Vide hic Annotata ad lit. b.

u Id est, qui solus rerum imperio potitur, seu, ut vocant, monarcha.

x Leguntur eadem in carmine Marci de S. Benedicto apud Mabillonium tom. I Actorum Benedictini Ordinis Sanctorum pag. 29. De Angelis S. Benedicti comitibus sic canit:

Namque duos juvenes bivium perduxit * Christus ad omne,

* Christus

Qui te firmarent quod sequereris iter. F

De corvis vero: Credar ficta loqui, nisi te, ne solus abires, Tres subito corvi promeruerit sequi.

y Lege: Aletrinam; est autem Alatrum, quod et Aletrium, Veteris Latii civitas in Hernicis.

z Condidit id Liberius patritius, ut lib. II Dialog. cap. 35 Gregorius scribit.

aa Servandi Gregorius citatus etiam meminit; sed nec apud Gregorium, nec alibi Sanctum appellatum inventi.

bb Videtur Maurus, S. Benedicto Sublaco abeunte, ibidem remansisse ex Gregorio cit. cap. 8. Vide num. 92 Commentarii praevii et binos seqq.

cc Puta Verulum, alteram Latii in Hernicis civitatem, Pontifici parentem.

dd Monasterii S. Erasmi in agro Verulano notitiam dedi num. 99. Comment. praevii.

ee Meminit Martini hujus Gregorius lib. III Dialog. cap. 16; et Martyrologium Romanum ad diem 24 Octobris.

ff Versus hic ex Marco poeta, S. Benedicti discipulo, excerptus est.

gg Mons

AUCTORE
PSEUDO-
GORDIANO.

gg Mons Marsicus seu Massicus situs est in Campania Italia prope Calenum, Italici Carinula.

hh Casini notitiam habes num. 104 et seq. Comment. præv. Porro quæ hoc numero et binis sequentibus Pseudo-Gordiano narrat, magnam partem e Gregorio Magno desumpta sunt. Vide Commentarii prævii num. 403, 406 et 407.

ii Nimirum anno 529, ut quidem Pseudo-Gordiano ait supra num. 44.

kk Pueri pariete oppressi nomen Gregorius tacuit; Severum Pseudo-Gordiano dicit, secutus verosimiliter vitiosum codicem, qui pro De servo Dei parvulo habet: De Severo Dei parvulo. Vide num. 407 Comment. prævii.

ll En Pseudo-Gordiano in fædum errorem prolapsus. Dixit supra num. 44, Benedictum Casinum abiisse anno 529, quem, constructo Casini monasterio, Tertullus, ut hic ait, invisit. Sed vide, quos Tertullo comites faciat; Boetium, Symmachum, et Vitalianum. Boetium, Symmachumque occidi Theodoricus jussit, qui post annum 526 in vivis non fuit, et ante, quam Justinianus, qui anno 527 imperare cepit, imperium nactus est, paulo post Boetii et Symmachi necem obiit, ut Procopius lib. 1 de Bello Gothico capp. 1 et 2 scribit. Vitalianus autem hic idem, ut opinor, designatur, qui commentitio Tertullianæ donationis instrumento subscribitur: at is jam inde ab anno 520 consulatu simul et vita exutus fuit. Vide num. 54 Comment. prævii et seqq.

mm S. Mauri patre, ut liquet ex num. 18 infra.

nn Hujus ecclesie mentio est apud S. Gregorium lib. 11 Dialog. cap. 8.

oo Libellionum principem.

pp In Appendice Chronici Casinensis commentitium Justiniani imperatoris diploma legitur pag. 781 et tribus seqq., quo Tertulli donationes Casinensi monasterio factas confirmat: possessionum nomina paulo aliter exprimuntur; sed utrobique corrupte. Sunt inter has non pauca, quarum situm frustra quæsi; reliquarum vero situm hic describere tediousum magis, quam utile futurum lectori, existimari.

qq Donationis hujus duntaxat meminit Leo Marsicanus; sed generatim, lib. 1 Chronici Casinensis cap. 4.

rr Is ipse nimirum, quem volunt horum Actorum scriptorem, et S. Placidi in Sicilia socium, Syracusis tandem mortuum, de quo vide, quæ habentur apud Octavianum Cajetanum tom. 1 Vitaram Sanctorum Siculorum pag. 487, ubi etiam Beati et Sancti titulo afficitur. Actum de illo brevibus est ad diem 18 Martii in Prætermissis.

CAPUT II.

S. Placidus iter in Siciliam arripit, et prodigiorum multitudine claret.

Turbatam in
Sicilia rem
Benedictinam

a

b

Per idem tempus procuratores cortium a, quas in Sicilia Tertullus patricius patri Benedicto concesserat, legatos Cassinum ad beatissimum patrem Benedictum direxerunt, eo quod cortes b ipsæ a quibusque devastarentur, adeo

ut a procuratoribus nullo modo possent defendi, neque debitum pensum a possessoribus exigi. His, venerabilis pater, auditis, omnem convocans Congregationem, quæ in suis possessionibus acta, sibi que nunciata essent, per ordinem pandit. Demum vero ex consulto Cassinensis Congregationis Placidum sanctissimum, discipulum suum, ad tantum laborem sustinendum aptissimum judicans, ob id vel maxime, quia nullus easdem possessiones, sicut ipse defendere et custodire valeret, evocat, illumque ad tuitionem earundem cortium dirigens, dixit ad eum: Ad suscipiendum militiæ laborem, dilectissime, accinge sicut vir lumbos tuos, quem per me nunc tibi dat Rex omnium Christus, qui factus est obediens usque ad mortem. Reminiscere igitur sermones ejus dicentis: « Non veni » facere voluntatem meam, sed ejus, qui misit » me, Patris e. » Non te longi itineris conturbet austeritas; recordare illud Apostolicum: « Quia » non sunt condignæ passionibus hujus temporis » ad futuram gloriam, quæ revelabitur in no- » bis d, » etc.: « Per varias tribulationes oportet » nos introire in regnum Dei e. » Pro Christi namque nomine, qui in hac vita decertaverint, in futura æternam remunerationem accipient, illam scilicet, quam nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus diligentibus se. Jesus Christus autem Filius Dei semper sit tecum, perducet te ad vitæ æternæ consortium.

21 Hæc dum perorasset, dedit commilitones tanti itineris Gordianum et Donatum, mandans, ut ita beato Placido unico sibi ac carissimo, sicut et sibi eatenus, in omnibus obsequerentur, osculansque beatum Placidum, et benedicens, dimisit a se, anno Dominicæ Incarnationis quingentesimo trigesimo sexto f. Igitur benedictionem et osculum suscipiens tanti Patris, tertio decimo Kalendas Junii beatissimum Placidum cum duobus famulis suis Gordiano et Donato, ascensis equis, primo diluculo iter aggrediens, advesperascente jam die, Capuam pervenit ad urbem g, ubi benigne cum suis a beato Germano h, ejusdem civitatis episcopo, susceptus est. Primicerius i vero ejusdem Capuanæ ecclesie, nomine Zoffas, laborans valde pessima infirmitate capitis, quam medici Græco vocabulo Cephalearum vocant, ubi comperit, illic adesse Placidum, beatissimi patris Benedicti discipulum, cujus jam per totum orbem Romanum miraculorum fama radiabat k, procidit ad ejus pedes, dicens: Adjuro te, Placide serve Dei summi, per venerandum nomen pretiosissimi magistri tui Benedicti, ut digneris super caput meum manus tuas sanctas imponere, ac preces Redemptori et Salvatori omnium fundere; confido enim et constantissime credo, quia, si hoc feceris, continuo recipiam sanitatem.

22 Sanctus autem Domini Placidus, ab eodem primicerio talia dum verba audisset, pavore perterritus, omnimodis contradicere cepit, dicens: Recedite, quia hæc mea non sunt, sed beatissimi patris Benedicti, et illorum, qui Salvatori omnium placuerunt. Ego enim peccator sum, et perfectissimorum virorum suffragii indigens. Sanctus vero Germanus episcopus una cum clericis suis servi Domini Placidi ore hæc audiens, et Deo et hominibus illum carissimum ac dilectissimum esse prænosens, primicerii precibus victus, pro ejusdem languidi incolumitate illum rogare instantissime cepit. Vir autem Domini

restitutum it
S. Placidus
anno 556,

f

g h

i

k

et Capue
prodigiorum

A Domini supplicationem tanti patris minime contemnendam ducens, crexit se, surgensque manum capiti ejus imposuit, et ad cœlum oculos elevans, dixit: In nomine Domini nostri Jesu Christi, cujus virtute, nihil læsus, sum ereptus de aquis, a quibus trahebar, adjutus meritis et orationibus magistri nostri Benedicti, si fidem habes tantæ credulitatis, restitua te Deus in pristinam sanitatem. Cumque omnes, qui aderant, respondissent, Amen, confestim dolor capitis, quo per multos annos fuerat fatigatus, ab eo discessit, cepitque laudare et benedicere Deum, dicens: Benedictus Deus et Pater Domini nostri Jesu Christi, qui me sanum fecit meritis et intercessionibus beatissimi patris Benedicti per sanctissimum Placidum discipulum ejus.

initium facit:

23 Itaque dum beati Placidi sanctitas per ora omnium volitaret, quidam cæcus inopinato vociferantis populi clamore percussus, sollicitè interrogare cœpit, quid esset. Qui cum respondissent, quod Placidus, discipulus beati Benedicti, venisset, cæcus fide fervens, duci se ante beatum Placidum fecit, rogansque eum per sanctum et terribile nomen Domini, et obtestans, ut suis sanctis precibus sanitatem impetraret a Domino. Sanctus autem Domini Placidus, more sibi solito in fletum erumpens, jussit eum adduci ad se, et, cum appropinquasset, super ejus oculos signum salutiferæ Crucis faciens, oravit ad Dominum, dicens: Mediator Dei et hominum, Domine Jesu Christe, qui ideo de cœlis ad terram descendisti, ut sedentes in tenebris et umbra mortis illuminares, qui beatissimo magistro nostro Benedicto tantam gratiam contulisti, ut omnibus languoribus et vulneribus subveniret, tu per ipsius merita huic cæco lumen restitue, ut videns magnalia tua, te patrem, te dominum veneretur et adoret. Expleta oratione, Sanctus Domini, conversus ad cæcum, dixit: In nomine ipsius, qui solem et lunam in cœli ornameto constituit, et cæco nato oculos, quos natura negaverat, condonavit, adjutus meritis sanctissimi magistri nostri Benedicti, surge sanus et incolumis, et prædica omnibus mirabilia Dei. Ad hanc vocem sanus exurgens, ac improvise sanguine manante de lumine, salutem suam oculi mirabiliter receperunt. Mox vero, ut lucem conspexit, ad ejus vestigia ruens, pedes illius, insatiatus gaudio, deosculari avidissime cœpit, pariterque Gordiano et Donato præ compunctione deflentibus, qui Dei laudabant magnalia, quia eidem cæco oculos restituit. Sed hæc quidem, præsentem sancto Germano episcopo, gesta sunt.

inde territorium

24 Inde quoque Sanctus Domini dum recessisset, ac juxta civitatem Calatiam iter ageret, quidam languidus ei factus est obviis, conquerens, quod accolæ regionis illius gravi tædio laborarent. Vir autem Dei illius fidem admirans, oratione præmissa, salutiferæ Crucis vexillo languidos cunctos, qui præsentem erant, consignans, pristinae salutis restituit. Tunc temporis quædam mulier, filium parvulum habens in ultimo flatu palpitantem, jam jamque moriturum, ante sanctum Domini Placidum obtulit, dicens: Placide, pater honestissime, qui sanitatis gaudia quamplurimis reddidisti, respice, quæso, voces ancillæ tuæ, attende fletum, suscipe preces, et mihi unicum filium, jam in extremis positum, redde, ut plena gaudio, vacua gemitu, cuncta Regentis laudare possim magnalia. Vides infelicem, extorquente morte, rapinam, aut

mihî filium restituere, aut pariter cum ipso funeratum me obtine. Indulge, pater Placide, miserræ, per magistrum tuum Benedictum te adjuro, quam dolor reddit audacem. Qua flebiliter poscente, mox, ut beati Placidi dextra expirantem signum salutiferæ Crucis expressit, quasi evigilans de sopore, matris papillas expetiit, qui jam frigebat in mortem. Ita in momento temporis filius de mortis fauce, mater tollitur de mœroris funere. Gratia Creatori et gubernatori ab omnibus redditur, patris Benedicti sanctitas cunctorum ore prædicatur qui talem dignus fuit nutrire discipulum, a quo morbis jugiter ac languoribus imperabatur. Post hæc oblatum est ei quidam paralyticus, universorum membrorum damnata ferens officia, nullumque vigorem retinens plantæ vel dexteræ. Sanctus autem Domini Placidus, qui dona larga præstabat mortalibus, super eum salutiferæ Crucis signaculum fecit, confestimque morbus excluditur, salubris vigor illabatur, recreatisque visceribus, melius renascitur, salute, quam germine; plus acquirens et plus sumens ex munere, quam sumpsit ex origine.

AUCTOR PSEUDO-GORDIANO.

25 Alius interea vir cum quartano typo graviter affligeretur, fidens de beneficio Dei, beato occurrere studuit Placido, quem sanctus Vir attritum conspiciens, orationem fudit ad Dominum, dicens: Domine Jesu Christe, qui socrum Apostoli tui Petri, puerumque Centurionis solo verbo curasti, te quæso per suffragia dilectissimi servi tui, magistri nostri Benedicti, huic languido portum salutis ostende. Necdum verba finierat, et quasi impetu fluminis ita quartanæ febris ignis extinctus est, sanusque consurgens, laudem dicebat Altissimo. His porro diebus quidam claudus, vix a duobus advectus, ei præsentatus est qui erat mutus et claudus, lingua vigeat immobilis, anhelitu palpitante, pars erat tota de funere, ut videntibus oculis reliquum esset cadaveris. Super quem misericorditer ut signum salutiferæ Crucis Placidus pater impressit, confestim omnis viror per membra diffunditur, venarum fluxus, ac si rivulus esset, suscitatur, nervorum imbecillis stupor excutitur, naturali motu ad vitalem usum tota fabrica renovatur. Mox linguæ plectrum, digitorum glomî tenduntur, pedum bases solidantur, totaque viscerum moles. Hoc fuit Placido vivificare, quod tangere, ac convalescente medela, Deo gratias referens, Sancti deosculabatur vestigia. Eo quoque tempore quidam vir, ad Sanctum Domini accedens, supplicare cœpit, ut ad amicum suum aut ipse aut missi ejus venirent. Sed quia Servo Domini fuit accessus difficilis, parumper distulit. Alteraque die exoratus, ad eum accedere studuit, qui sub torture duplici hinc pressus valetudine erat, inde podagræ vulnere cruciabatur. Quem Vir Domini, præmissa oratione, signavit, eodemque momento, debilis, manibus directis, de languore longinquo, gressu solidato prosiluit. Sed ut duplicaretur tunc sanitatis mysterium, sanitas, quæ præcessit in uno, pervenit ad alium.

E Calatiens' peragrans;

m

F

n

26 Nam quidam vir habens filiam mutam, cæcam et surdam, exponit vivum cadaver ante sancti Viri vestigia, dicens: Pater sanctissime, quod tibi de medicina restat, huic languidæ impende. Nam tibi credimus reservatum esse, ut, ei restituta sanitate, acquirat a te, quod amisit de germine o. Tunc pietas insignis evocatur in lacrymis. Mox ad militiæ suæ Placidus belliger

id prodigiis non paucis

o

arma

AUCTORE
PSEUDO-
GORDIANO.

arma convertitur, ad obtinendam victoriam preces offert summus inter oratores orator. Vir autem sanctus, ab oratione exurgens, salutiferæ Crucis signaculum super languidum faciens, eo momento, in Trinitatis nomine trino depulso languore, statim patefactis aurium oculorumque meatibus, plaudentibus cunctis, muta loquax, surda audiens, cæca videns effecta est. Quo facto, universi laudem dederunt Altissimo, et Placido, beatissimi patris Benedicti discipulo. Alius præterea Romanæ urbis incola, cum pessimum typum *p* infirmitatis incurrisset, ad Sanctum Domini deductus, sanitati pristinae redditus est. His taliter prælatis, prosequamur et reliqua. Quidam præterea non ignota gentis municeps, missa manu in vulnere cujusdam, tota intumuit, hinc grassante febre, tota pars brachii relaxatur putredine. Hic Sancto Domini nuncium mittens, ut ad se diverteret, precibus fuis obtinuit. Sed mox, ut ejus brachium Vir Dei sacro Vexillo munivit, mirificus medicus, quicquid inerat ulceris, pretioso signo restrinxit. Alii interea viro dum manus contractæ fuissent, ad sanctissimum Virum, morbo instigante, percurrit, quem, sacro signo addita, oratione, sanitati priori restituit. Mirandis plus miranda ad gloriam Christi succedunt. Quidam præterea vir, dum spiritu immundo acriter infestaretur, ad sancti Viri præsentiam curandus deductus est. Quem Pater sanctissimus sanitati restituens, videntibus eum circumstantibus, velut fumus, de capite energumeni umbra fucata egreditur.

passim illustrat:

27. Eo etiam tempore Viro Dei oblatum est languidus, cui duplex morbus inerat, inde vetustas, hinc cæcitas, qui salutem deprecari verbis trementibus incepit. Qua supplicatione Placidus pater permotus, languidi senis et debilis, oratione præcedente, sanctæ Crucis signaculo lucernæ oculorum reddunt luminis radium, et dato speculo Crucis, tenebræ diffugerunt. Qui illuminatus Deo Patri reddidit gloriam, per quem Christus operatur, Sanctique præconia circumquaque diffamabat; dinumerantur morbi, ut Christus glorificetur, fons Placidi patris sanctissimi. Quidam namque languidus ita capite, oculis et totis hydropis morbo tensus erat visceribus, ut in utris similitudinem quasi totus venter esset pertractus in vitalibus, et, velut vitrum, perluceret infecta cutis extrinsecus, qui a medicis desperatus ad Beatum confugit, extrema sorte remedium, quique mox, ut vestibus exutus, et sacratissimæ Crucis est signo munitus, hydropis inclusus liquor sacri Signi impressione consumitur. Sic modo admirabili nec intus humor retentus est, nec foris egressus, arte prædicabili humorem signo siccat. Is autem, qui languidus fuerat, divinum beneficium per beatissimum Placidum in se patratum advertens, Deum laudare et benedicere cepit, dicens: Domine Jesu Christe, qui mihi sanitatem reddidisti meritis sanctissimi servi tui Benedicti per pretiosissimum Placidum, discipulum ejus, te benedico.

ad Furcas Caudinas progressus, cæcum,
q

28. Vir autem domini cum jam ad Furcas Caudinas *q* propinquaret, quidam cæcus lucem postulaturus ad eum accessit. Quem Sanctus Domini ut vidit, jussit, illum perducere ad se. Et dum appropinquasset, manus suas super oculos ejus clausos imponens, atque ad cælum sua lumina vertens, oravit ad Dominum, dicens: Lux mundi, Deus, qui in fine temporum Filium tuum, Dominum nostrum Jesum Christum, incarnari

de Virgine constituisti, qui mundum, in peccati fovea jacentem, misericorditer per jam dictum Filium tuum erexisti, qui beatissimum patrem nostrum Benedictum Ecclesiæ tuæ speculum et legislatorem dedisti, qui dedisti ei potestatem mederi omnibus vulneribus atque languoribus, tu per ejus sanctam intercessionem huic misero, in tenebris constituto, lucis gaudia condonare dignare. Cumque orationem complisset, super ejus oculos signum luciferæ Crucis imprimens, dixit: Illuminet te Dominus noster Jesus Christus, Filius Dei, qui cæco nato lumen restituit. His dictis, mox, ut super ejus oculos signum Crucis expressit, lux effulsit, et totum laborem medici virtus Crucis cessare fecit.

29. Quædam interea mulier, dum gravissima infirmitate detineretur, audita fama miraculorum sancti Viri, sollicitè interrogare cepit, unde tantum gaudium in populo esset. Qui cum respondissent, quod eo Placidus, beatissimi patris Benedicti discipulus, transiret, qui cæcos illuminat, dæmones fugat, omnibusque, necessitatem patientibus, divina dona impertit; mulier fide in Deum, spe in Sanctum Domini fervens, ad eum accedere studuit. Vir autem sanctissimus, præsciis futurorum, videns mulierem venientem interrogare cepit, unde vel qua ex re ad eum venire voluisset. Hæc autem vestigiis ejus provoluta, dixit: Diu est, Pater reverende, quod, diutino languore afflicta, sanitatis beneficium ex toto amisi. Unde supplex tuam Paternitatem exoratura adveni, quatenus preces ancillæ tuæ exaudias: confido enim et fiducialiter credo, quod per tuam sanctam intercessionem ostendat in me Dominus gratiam suam, placidus mulieris fidem et devotionem admirans, expansis in cælum manibus, oravit ad Dominum, dicens: Lux, æterne Deus, vita, via, deus, sapientia celsa tuorum, expelle, quæso, ab ancilla tua omnem languorem, ut, sanitati restituta, nomini tuo sancto gratiarum præconia persolvere valeat. Vix in oratione Placidus sanctus verba compleverat, et, redeunte sanitate, mulier ad verbum Viri Dei festina consurgens, facienti mirabilia in cælo et in terra laudum munia decantare devotissime cepit, confitens, Placidi interventu sanitatis sibi advenisse beneficium.

mulierem infirmam,

E

30. Hæc dum per ora circummanentium serperent, quidam vir per quamplura tempora febricitans decubabat in lectulo. Huic dum beatissimi Placidi miracula relata fuissent, cursu, quo poterat, beatum adiens Placidum, postulabat ab illo benedictionem. Quem Vir sanctus vivificæ Crucis vexillo muniens, dixit: Benedicat te Dominus Deus ex Sion, ut videas, quæ bona sunt in Hierusalem omnibus diebus vite tuæ. Ad hanc itaque Viri vocem validudo languoris recessit, dolor fugatus est, omnesque adstantes in stuporem et admirationem convertit dicens, quod vere Deus visitavit plebem suam, qui tantum ac tale ad partes illas dignatus est transmittere donum. Ipse autem sanctus Vir, licet tanta, magistro suo juvante, patretur et stupenda miracula, humilitatis amicus, humilitatem modis omnibus retinens, ultimum se omnium hominum judicabat, dicens: « Vermis sum et » non homo, opprobrium hominum et abjectio » plebis *r.* » Post patratum itaque per beatum Placidum in languente miraculum, quidam debilis manu contracta ad eum accessit. Quem dum sanctus Vir perspexisset, oculis in cælum erectis,

F
febricitantem, manu aridum, energumenum,

AUCTORE
PSEUDO-
GORDIANO.

A erectis, dixit: Domine Jesu Christe, qui ad interuentum Apostoli tui Petri claudum ad fores templi sedentem mirabiliter existi*, tu per intercessionem dilectissimi serui tui Benedicti, magistri nostri, huic contracto manum restitue. Ad hanc vocem, dum digitos ejus suis sanctis manibus contrectasset, subito sicca palma reuirit. Iisdem porro diebus quidam vir, graviter a spiritu immundo vexatus, ad sanctum Domini Placidum curandus adductus est. Cumque pro eo omnipotentis Dei clementiam exorasset, manu sua signum Crucis super eum faciens, statim a circumstantibus, de ejus naribus scintillante igne, fumus egredi visus est, cunctisque patenter innotuit, prae cogitationis auctorem in specie fumi ab eo discessisse.

e quouis morbo laborantes sanat;

31 Jam vero si exaequerentur miraculorum singula, quae in tali praecipue floruerunt itinere, haec sine numero essent, nec esset modus in pagina. In quocumque enim loco, ubi Placidi beati se convertit praesentia, nulla morborum generibus ejus interuentu defuit medicina: quia, quot se obtulissent languentium vulnera, tot super aegros fundebat salutis semina. Nam beati Placidi quis exaequare poterit prima ad ultima?

B Cum per signum Crucis salvaret languidos, curaret energumenos, ante quem, quamvis occulte venisset antiqui hostis versutia, statim se manifestavit fraudulenta fallacia. Hac de re a conspectu sancti Viri, quia celari non poterant, nec tolerabant praesentiam, terribili ululatu sua gemebant incendia, passim per loca violenter exponebant crimina, suspensa per aera frequenter nec interroganti confitebantur et nomina, et saepe suo impulsu currebant ad sanctum Virum crucianda daemonia, pendebantque religati energumeni aërio vinculo, et, quae clavis defixo, tendebant vestigio. Cumque iter ageret, strages daemonum ante Placidi beati obtutum cadebant catervatim, per vestigia diversis modis effusa, haec muta, illa clamantia; illa fixa, haec lubrica: et velut ante judicem dum gesta ferrent, non effugebant tormenta. Sed ad sancti Viri praeconium quanta est haec laudatio, cum ineffabiliter multa et stupenda fierent sub momento s? Jam vero de miseria egenorum relevanda quantum fuerit prodigum, explicare quis poterit? In tantum enim, etiam in itinere constitutus, miseras et egestates aliorum relevare studebat, ut jure cum Job dicere posset: « Ab infantia crevit mecum miseratio t. »

C 32 Tunc temporis quidam juvenis in tantum fuit membrorum destitutus officio, ut calcanea natibus quasi clavis inhaerent affixa, manusque ad mamillas et brachia retro hinc inde costis quasi quodam glutino necterentur, oculis quoque et auribus, ipsique linguae propria erant negata officia. Hic, adjutorio suorum impositus in sistarcia u, comitantibus sibi pueris, ad beatum Placidum pervenit, prostratusque pedibus ejus, rogabat, ut sibi solita pietate succurreret. Quem flebili voce misericordiam poscentem Sanctus Domini cum perspexisset, inquit, unde venisset. Tum ille, Propter te, inquit, Pater sanctissime, patria parentibusque relictis, nequam de pollicitatione dubius, sed Christi virtute securus, huc ad te sanandus adveni. Adhuc Sanctus, erectis in caelum manibus et oculis, Dei omnipotentis clementiam devotissime cepit supplicare, ut per merita sanctissimi Benedicti misero sola* pietate succurreret. Cumque orationem complexset, languidus magnis vocibus

t in quibus debiles tres,

u

* solita

Octobris Tomus III.

cepit clamare, ita ut vocibus ejus omnes percellerentur. Et ecce repente cohaerentia coeperunt membra resolvi, atque, decurrente cruore, paulatim crura et manus, diutino glutino coarctatae, in pristinum vigorem restitui. Sicque factum est, ut aeger, qui alienis manibus delatus advenerat, propriis jam sanus incederet vestigiis. Et ita est in eo plenitudo restaurata salutis, ut in uno eodemque tempore et visum oculi, et aures auditum, et lingua ejusdem recte loquendi pristinum recepissent officium. Quidam vero, dum per annos quamplures manuum ac pedum, sed et oculorum fuisset privatus officio, ad Placidum, patrem almificum, veniens, universa debilitatis molestia liberatus est. Alius quoque adolescens, qui erat a renibus usque deorsum, omnium immobilis rigiditate membrorum, ita ut manibus innitens universum post se corpus trahens, ad instar vermium per terram reperet. Hic, ad sanctum Placidum adductus, salutem integerrimam recuperavit in omnibus membris.

33 Per eos dies dum sanctissimi Placidi miracula per ora hominum volitarent, Deoque ac patri sanctissimo Benedicto, magistro ejus, super tanta prodigia gratias agerent, quidam caecus, duci se ad beati Placidi praesentiam, fecit, clamans et dicens: Placide et serve Dei vivi, adjuro te per magistri tui Benedicti dulcissimum nomen, ut mihi a Domino Salvatore, illuminatore omnium, visum impetrare digneris. Confido enim, et fideliter credo, quia, quicquid a Domino petieris, impetrabis. Sanctus autem Domini Placidus, pietatis discipulus, more sibi solito ad misericordiam flexus, vivificum signum Crucis super oculos ejus faciens, dixit: Domine Jesu Christe, qui caeco nato oculos, quos natura negaverat, reddidisti, et sedentes in tenebris et umbra mortis illuminasti, ut per merita serui tui, magistri nostri Benedicti, hujus caeci oculos illuminare dignare, ut, videns mirabilia tua, sanctum nomen tuum, quod est benedictum in saecula, laudet hic et ubique. Cum a circumstantibus responsum fuisset, Amen, illico aperti sunt oculi ejus, cepitque laudare Deum, dicens: Benedictum sit nomen Domini gloriosissimi, qui me illuminavit per intercessionem beati patris Benedicti, et per sanctissimum Placidum, discipulum ejus. Fit vox letitiae per ora cunctorum, pueri cum mulieribus juvenes cum senibus, Dominatori et Salvatori Domino Jesu Christo laudem decantantes occurrunt, clamabantque: Gloria tibi, salus ac vita cunctorum, qui tantum ad partes nostras dignatus es transmittere donum.

et a natiuitate caecus.

E

F

ANNOTATA.

a In his Pompeius Cilius, infra num. 42 memoratus, qui eodem loco, quo S. Placidus, sepultus fuit.

b Id est, villa, praedia.

c Joannis 5, v. 30: Non quero voluntatem meam, sed voluntatem ejus, qui misit me.

d Ad Romanos 8, v. 10.

e Act. Apostolorum cap. 14, v. 21.

f Non potuit Casino eo anno proficisci S. Placidus, si Sabinum, Canusinum in Apulia episcopum, quod infra num. 36 asseritur, inuiserit. Vide dicenda ad lit. e in Annotatis ad caput 3.

g Campaniae Felicis civitas, nunc in eum locum translata, ubi olim erat pons Veteris Casilini.

46 h Colitur

AUCTORE
PSEUDO-
GORDIANO.

h *Colitur 30 Octobris; coluitque amicitiam cum S. Benedicto, qui illius animam in caelum deferri vidit.*

i Primicerius, primus in quolibet ordine, heic prima dignitas canonicorum. *Mabillonius in Annotatis hic.*

k Nullum tamen ante id tempus miraculum fecisse scitur.

l Duplex hujus nominis prope Vulturum fluvium civitas episcopalis olim fuisse videtur: altera, quae hodie Cajazzo Italis dicitur, Casinum inter et Vulturum, altera trans illum: haec hic videtur intelligi. Vide dicta Commentarii praev. num. 113 et k seqq.

m Febri quartana, a voce Graeca τριπτος, significante accessionum in morbis remissionumque revolutionem.

n Legati, sive quos suo nomine mitteret.

o An a nativitate?

p Vide lit. m.

q In Hirpinis, inter Abellam et Beneventum, Romani exercitus clade memorabiles. Dicuntur vulgo: Stretto d'Arpaia.

r Psalm. 21, v. 6.

B s Quaedam heic ex Fortunato, inquit hoc loco Mabillonius. Ita nimirum Vincentius Fortunatus, Pictaviensis episcopus, scribit in Vita S. Germani, episcopi Parisiensis, anno 576 defuncti, apud nos tom. VII Maii pag. 786, col. 2. Sed si exequamur miraculorum singula, quae suis gestis praesenti floruerunt in vita, haec sine fine sunt, caepa nec erit modus in pagina: quia, quocumque se convertit praesentia, nulla morborum generibus defuit medicina: et quanta se obtulerunt languentium vulnera, salutis fudit tota semina. Nam quae prima pontificis exsequamur vel ultima, cum per salivam oris sui multa curata fuerint ulcera, purgata sint energumena? Ante quem, quamvis occulte venisset hostis nequitia, statim se manifestavit fraudulenta fallacia: ac de conspectu sancti viri, quia celari non poterant, nec tolerabant praesentiam, terribili ululatu sua gomebant incendia, passim per loca volitantia exponebant et crimina, suspensi per aera, frequenter nec interrogati confitebantur et nomina, cum saepe suo impulsu currebant ad sanctum virum crucianda daemona. Cujus minister quo loco Sancti tenebat baculum, illic energumenus pendeat aereo vinculo, et, quasi clavis affixo, tenebatur vestigio.... Cum vero pedem efferret de domo vel ecclesia, videres strages daemonum ante tanti pontificis ac triumphatoris obtutum. Cadebant circa Sancti catervatim vestigia, diversis modis effusa; haec muta, illa clamantia, illa fixa, haec lubrica; et velut ad judicem dum gesta referrent propria, non effugiebant tormenta. Sed ad Sancti praeconium quanta est haec laudatio, cum ineffabiliter multa et stupenda ab eo fierent momento? *Manifestum itaque est, non Gordianum, sed e recentiorum numero unum Fortunati de S. Germano verba S. Placido applicuisse; quod et alibi his in Actis ex Victore Vitensi praestitum esse, observavimus. 114 et hinc seqq. Comment. praevii.*

t Job cap. 31, v. 18.

u Sistaricia, σισταρτζια, commeatum annonamve significat apud Graecos: apud Latinos etiam recentiores sistaricia et saepius, sed corrupto nomine, sistaricia sumitur pro cista aut canistro vel mantica, qua edulia continentur. Ita Mabillonius in Annotatis.

114 et hinc seqq. Comment. praevii.

CAPUT III.

Sanctus iter suum promovet, Messanam appellitur, ibique monasterium condit.

I nde itaque Placidus, beatissimus pater, egrediens, Beneventum a devenit, atque a sancto Martino b episcopo ob amorem beatissimi patris Benedicti cum omni reverentia susceptus est. Ibi itaque vir Domini Placidus dum cum eodem sancto pontifice resideret, claudus quidam, Malo c nomine, juxta episcopum eundem commanens, qui non aliter, quam genibus repens, cum scabellulis terram verrebat, comperit a Gordiano et Donato ac civibus urbis, illuc advenisse Placidum, beatissimi patris Benedicti discipulum, cujus sanctitatis et virtutis fama se jam per totum orbem extenderat. Hic nisu, quo poterat, beatum audiens Placidum, coepit clamare, dicens: Adjuro te, Placide, serve Dei excelsi, per orationem magistri tui sanctissimi Benedicti, cujus meritis, sicut audivimus, liberatus es, ne ab aquis laedi potuisses, ut me sanitati restituas. Et cum a sancto Martino episcopo et ab omnibus rogaretur, jussit, eum adduci ad se, et stans, super illum orationes fudit ad Dominum, dicens: Domine Jesu Christe, qui totum mundum, cum esset perditus, restaurasti, tu per merita beatissimi patris Benedicti adesto nobis et huic famulo tuo, opem salutis ei inferendo, ut, pristina sanitate recepta, nomen tuum gloriosum benedicat in saecula saeculorum. Et cum omnes respondissent, Amen, protinus consolidatae sunt bases ejus et plantae, et sanissimus surgens, clamabat: Gloria tibi, Domine Jesu Christe, qui me salvum fecisti per beatissimum Placidum, discipulum sanctissimi Benedicti, servi tui. Habitatores autem civitatis Beneventanae, tale miraculum per beatum Placidum patrum videntes, laudabant et benedicebant Deum, dicentes: Jubilet et psallat tibi, Deus, terra, pontus, et plebs fidelis hymnum decantet, qui servo tuo Benedicto tam pretiosum concessisti discipulum.

F 35 Talia dum quidam caecus audisset, propinquorum manibus ad patris Placidi praesentiam se duci, fecit, lacrymosisque singultibus clamabat, dicens: Placide, serve Dei dilecte, qui meritis magistri tui Benedicti adjutus, sanitatis gaudia quampluribus reddidisti, succurre, quae me miserabili caecitati, quatenus, deletis tenebris, lucem possim adspicere, et cuncta Regentem cum cordis jubilo valeam collaudare. Sanctus vero Domini Placidus ad misericordiam flexus, erectis in caelum manibus, dixit: Domine Jesu Christe, lux vera, quae illuminas omnem hominem, venientem in hunc mundum, tu per merita magistri mei, servi tui Benedicti, huic caeco lumen donare digneris, ut, videntes mirabilia tua, laudent et benedicant nomen tuum, quod est gloriosum in saecula. Hi vero, qui aderant, cum respondissent, Amen, exaudivit Dominus de templo sancto suo Servum suum, caecoque poscenti lumen restituit. Qui, sanitati redditus, clamabat, dicens: Tibi sit, Christe, laus, honor, decus

Sanctus a
S. Martino

a

b

c

E

F

Beneventi;

A decus et jubilatio, qui me illuminasti intercessionem sanctissimi servi tui Benedicti per beatissimum Placidum, discipulum ejus. Fama hujus rei omnem continuo replevit urbem Beneventanam. Ad tantum miraculum ruunt cuncti obviam, cuncta Regentem cum magna exultatione laudantes.

a S. Savino

d

e

36 Beatissimus vero Placidus sanctum Martianum episcopum salutans in osculo sancto, post aliquos dies ad Canusiam *d* Apuliæ civitatem devenit, in qua cum ingenti gaudio et dilectione ob amorem beati Benedicti a sancto Savino *e*, ejusdem civitatis episcopo, susceptus est. Idem sanctus Savinus episcopus tam beatissimo Placido, quam et omnibus, qui cum eo venerant, omnem humanitatis curam exhibuit. Sanctus autem Savinus per tres dies beatum Placidum secum retinens, dulcia invicem perennis vitæ inter se serebant colloquia, et per intervalla horarum interrogabat illum de virtutibus, quas per beatissimum patrem Benedictum divina exercuerat Majestas, simul etiam de vita et melliflua ac discretissima doctrina ejus.

Canusii;

B

37 Interea, dum ista dicuntur, et illa referuntur, Landulfus quidam nomine, manum aridam et incurvatam habens, ubi comperit, illuc advenisse Placidum, discipulum beati Benedicti, flens et ejulans venit clamavitque: Placide virorum sanctissime, adjuro te per eum, qui cuncta creavit, et per magistri tui Benedicti sanctum nomen, ut mihi sanitatis beneficium implores a Domino: confido enim, quia per te ostendet in me Dominus misericordiam suam. Hæc cum dixisset cum ingenti luctu, aridam manum beatissimo Placido ostendebat. Idipsum omnes, qui in eodem spectaculo erant, et qui occurrere poterant, una cum sancto Savino episcopo suppliciter exposcebant, rogantes eum, ut pro eo omnipotenti Domino supplicaret. At ipse, ut erat piissimus, ex intimo cordis trahens longa suspiria, cum lacrymis orationem fudit ad Dominum, dicens: Deus omnipotens, cui nihil est impossibile, quæ cælum, terram, mare et omnia, quæ in eis sunt, ex nihilo creasti, qui dedisti huic famulo tuo in baptisate remissionem omnium peccatorum, tu hunc per merita beatissimi patris nostri Benedicti in pristina incolumitate reintegrare dignare, per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit et regnat Deus in sæcula sæculorum. Hæc cum dixisset, utraque manu sua manum ejus aridam apprehendens, ait: Sanet te Dominus Jesus Christus, qui dignatus est extendere manum aridam in Synagoga. Continuo itaque extensa est illius arida manus et incurvata, et pristinae sanitati restituta est. Sanctus vero Savinus episcopus, tale miraculum per beatum Placidum dum advertisset, glorificabat Dominum, dicens: Gratias tibi refero, cunctorum Vita salutisque, qui beatissimo servo tuo Benedicto talem nutrire concessisti discipulum, per quem tibi signa et prodigia patrari, sit placitum. Sit nomen tuum benedictum ex hoc nunc et usque in sæculum. Hi autem, qui præsentibus erant, videntes, glorificabant Deum, patremque sanctissimum Benedictum summis adoriis *f* extollebant.

* reintegrare

C

f
a S. Sisinio
Rhegiæ excipitur;

g

n

38 Sanctus vero Placidus, beato Savino episcopo valefaciens, et inde iter accelerans, post non multos dies devenit Rhegium *g* Calabriæ civitatem. Quem sanctus Sisinus *h*, ejusdem civitatis episcopus, ob reverentiam, quam in sanctissimo patre Benedicto habebat, cum omni

diligentia suscepit, duobusque diebus secum retinuit. Itaque, dum fama per omnem provinciam Calabriæ de beati Placidi adventu volitaret, leprosus quidam, audita opinione miraculorum sancti Viri, venit ad eum, clamans et dicens: Placide, serve Dei, adjuro te per magistri tui Benedicti sanctum et venerabile nomen, ut tuis sanctis precibus sanitatis gratiam pro me implores a Domino: ideo te Dominus ad has partes direxit, ut languidis et debilibus sanitatem cordis et corporis conferas. Vir autem Domini Placidus, erigens se in cælum, orationem fudit ad Dominum, dicens: Deus omnipotens, salus sine fine et initio, qui totum mundum creasti ex nihilo, qui in fine temporum Filium tuum, Dominum nostrum Jesum Christum, incarnari de Virgine, et Crucis patibulum subire fecisti, quo vetustum solveret proprio cruore peccatum, tu per merita sanctissimi servi tui, magistri mei Benedicti hunc leprosum dignare emundare, ut, sanitate corporis sui animæque recepta, nomen tuum sanctum collaudet hic et ubique. Confestim itaque sanitati redditus, benedicere cœpit et laudare Deum, qui tanta mirabilia per beatum Placidum ostendere dignatus est.

AUCTOR E
PSEUDO-
GORDIANO.

E

39 Hæc dum ad notitiam cunctorum pervenissent, quidam vir diutino languore vexatus, ad Sanctum Domini venit, prociensque ad pedes illius, cum lacrymis dicebat: Credo, Pater sanctissime, quia, tuis sanctis intervenientibus meritis; in recipienda sanitate Deus petitioni meæ dabit effectum. Pater autem sanctissimus pro eo orationem ad Dominum fundens, sanitati restituit: et qui semivivus venerat, cunctis mirantibus, incolumis rediit. Non solum vero ibi, verum et per omne itineris spatium ad laudem et gloriam sui nominis multas virtutes operari dignatus est Dominus Jesus Christus per beatum Placidum, meritis et orationibus beatissimi Benedicti magistri sui intervenientibus. Cæcis namque visum reddebat, surdis auditum, exinanitis et stolidis rectum sensum, claudis gressum restituebat, dæmones effugabat, leprosos mundabat, omnibus infirmitatibus subveniebat. Ob quam rem Deum in omnibus glorificantes, beati Placidi merita magis præconiis extollebant, dicentes: Benedictum sit nomen Domini gloriosum a sæculo et usque in sæculum, qui per sanctissimum servum Placidum, beati Benedicti discipulum, tales ac tantas virtutes operari dignatus est.

unde tandem,
sequentibus
ipsum

F

40 Donatus præterea, ejusdem beati Placidi famulus, dum sollicite, quæreret navem, cum qua posset in Siciliam navigare, obvium habuit quemdam clericum, mutum et surdum, nomine Siconem, inauditis ac flebilibus morbis laborantem, cui ex auribus putredo cum vermibus profluebat. Hic, quamvis auditum et loquelam in infirmitate amisisset, scientia tamen agnoscendi et videndi quam maxime vigeat, et ea, quæ ad corporis sustentationem congrua erant, nutibus et indicibus exposcebat. Quem cum Donatus in tanto infortunio depressum et aggravatum vidisset, eos, qui cominus stabant, ex re tantæ calamitatis inquit. Dictumque est ei, quia loquelam et auditum vi longæ infirmitatis amisit. Hæc Donatus a civibus dum verba cepisset, calamitatem ejus miseratus, ad Virum Dei illum perduxit, atque ad pedes ejus projiciens, rem, prout erat, per ordinem pandit. Ipse namque Servus Domini tunc residens lectioni operam dabat,

ubique signis,

AUCTORE
PSEUDO-
GORDIANO.

* plasmasti

Messanam
peruenit,
k l

* cui

dabat, cumque a civibus et clericis, qui ad eum visitandi gratia venerant, rogaretur, et pro eodem languido omnipotentis Dei exoraret clementiam, surgens paulisper intra se Dominum rogavit, dehinc conversus suas manus super caput infirmi posuit, dicens: Domine Deus omnipotens, qui hominem de limo terræ psalmasti, et inspirasti in faciem ejus spiraculum vitæ, qui dedisti ei dignoscendam boni et mali, tu, Domine, per orationes et merita sanctissimi patris nostri Benedicti, et omnium monachorum, qui sub ejus magisterio famulantur, dignare adesse nobis, et per nos humillimos et peccatores, servos tuos, occurrere huic famulo tuo, conferendo ei sanitatem, ut omnes videntes et audientes dent gloriam nomini tuo sancto, quod est benedictum ante omnia sæcula, et benedicatur nunc et per infinita sæcula. Cumque omnes, qui aderant, respondissent, Amen, illico solutum est vinculum linguæ ejus, et aperta sunt et sanatae aures illius, et audiens planissime loquebatur sine offensione, laudans et benedicens Deum et patrem sanctissimum Benedictum.

41 Alio vero die valefaciens beato Sisinio episcopo, navem conscendit, transfretansque Farum *k*, Messanam / Siciliae devenit ad urbem. Cumque descendisset ad terram, Gordianum, famulum suum, direxit ad civitatem, mandans, ut Messalinum, civem Romanum, Tertulli patris sui amicissimum, ad se vocaret, erat enim ditissimus. Quem ubi invenit, ad littus maris, ubi sanctus Domini Placidus morabatur, secum adduxit. Videns autem Messalinus beatum Placidum juxta maris littora stantem, formamque ejus vultui Tertulli patris ipsius assimilantem, ego, quo *insederat*, descendens, ad pedes ejus cecidit. Quem sanctissimus Placidus a terra elevans, osculatus est eum atque benedicens, rem, propter quam a sanctissimo patre Benedicto directus fuerat, per ordinem pandit. Messalinus vero beatum Placidum diutius complexans, et ad pectus suum adstringens, lacrymas quoque invicem præ gaudio fundentes immorati: deum quoque idem Messalinus Gordianum et Donatum famulos ejus deosculans, apprehendens iterum dexteram beati Placidi ac diu osculans, cum ingenti honore duxit ad domum suam, et repleta est omnis civitas Messana gaudio super adventu ejus. Messalinus autem, dum in domo sua cum beato Placido resideret, et nonnulla de his, quæ ad æternam vitam attinent, ab ipso audiret, requisitus ab eodem Servo Domini est de possessionibus ac portibus, de servis et ancillis, quæ ipse una cum Tertullo patre suo in perpetuum possidenda beato Benedicto tradiderat. Desiderabat enim videre singillatim loca, in quibus possessiones erant. Rogavit etiam, ut adventum suum omnibus amicis Tertulli patris sui notificaret, necnon servos et ancillas, quos ibi habebat, ostenderet; procuratores quoque, quos jam dictus genitor suus super easdem cortes præposuerat, ad se accersiri jussit. Messalinus vero, Metellum filium suum evocans, præcepit, ut cum uno ex servis suis cortes et possessiones Tertulli patricii percurreret, et earumdem cortium procuratores ac portuum custodes cum amicis jam dicti patricii ad beatum Placidum duceret. Qui paternis jussis obtemperans, uno tantum servo assumpto, ascensis equis, quæ sibi injuncta fuerant, implere sollicitè cæpit.

42 Illucescente vero die, beatus Placidus Messalinum evocans, dixit ad eum: Non decet,

monachum in domibus laicorum stationem habere; quia contrarium est omnibus modis Ordini nostro. Quapropter, si vestra nobilitati non habetur contrarium, eamus, et provideamus locum in possessionibus patris mei, in quo monasterium construere valeam, non ædificare enim supra fundamentum alienum decrevi. Veniensque post hæc ad portum maris, invenit locum habilem ad monasterium construendum, et cum baculo, quod manu gestabat, designavit locum, in quo Oratorium Baptistæ Johannis, in quo domum suam et omnis monasterii officinas construere valeret. Posthæc beatus Placidus, conversus ad Messalinum, dixit: Præpositus istius portus Messanæ civitatis ubi est, et quo nomine nuncupatur? Et Messalinus: Hic, inquit, prope est; de nomine autem, unde interrogasti, scias, quia Pompeius Cilius appellatur. Tum Sanctus jussit illum vocare ad se; qui, dum venisset, cecidit ad pedes ejus. Quem beatus Placidus e terra elevans, præcepit, quod de pretio, quod de portu acceperat, construeret domum, in qua ipse cum suis habitaret, simul etiam et ecclesiam ad honorem beati Baptistæ Johannis, in qua die ac nocte omnipotenti Domino deserviret. Et dixit ad illum: Tuum volo, ut sit, artifices in hoc loco ad operandum, ubicumque eos per totam Siciliam inveneris, adducere, necnon servos et ancillas ad lapides et quæque necessaria sunt, comportanda adunari, ut hoc opus ipsum celerius possit expleri, maxime tamen domus, in qua habitare valeam. Et ut hæc omnia citius fiant, omnes præpositos portuum et procuratores cortium tanto labori interesse, volumus, dando sumptus et quæque necessaria sine dilatione aliqua. Filium vero tuum vice tua super portum præpone: tu vero insta fabricæ, ut cito possit expleri. Præcepitque, ut de redditibus cortium, et de censu portuum pecuniam Romam ad columnas et epistylia emenda transmitteret. Designavit etiam coram Pompeio Cilio, in quo loco dormitorium, refectorium, coquina, cellarium et omnes monasterii officinæ construerentur.

43 Congregatis itaque quampluribus artificibus, jactisque in Christi nomine fundamentis, cæptum opus certatim et sine intermissione perficiebatur. Primo namque ibi domum, in qua beatus Placidus maneret, amplam satis extruxerunt. Messalinus autem interdiu aptissimam mansionem beato Placido assignavit, in qua libere posset solus sedere, legere et orare. Cibos vero afferbant ei et suis servi illius, et omnes amici patris ejus. Idem quoque Messalinus cum familia sua sequestratus in alia domo manebat. Pompeius autem Cilius, juxta quod sibi beatus Placidus imperaverat, vice sua posuit super portum Messanæ civitatis filium suum, nomine Pillium Vitellium, juvenem prudentissimum, sapientia et bonitate multa polentem.

ANNOTATA.

a *Veteris Sannii urbs, olim episcopalis, nunc archiepiscopalis ab anno 969.*

b *Actum de illo est tom. II Jun. ad diem 44 ejusdem mensis, atque observatum, mentionem illius non reperiri hac antiquiore.*

c *Alias, inquit Mabillonius, Maro.*

d *Apulix civitas olim episcopalis, nunc Barensi archiepiscopatu unita.*

e *Hujus cum S. Benedicto familiaritas liquet*

ex

D
ibique condendo S. Joanni Baptistæ monasterio

E

manum admoet.

F

A *ex Gregorio Magno lib. II Dialogorum cap. 15. Sed illum anno 536 Canusii reperire non potuit Placidus, nimirum Constantinopoli tunc procul absentem, ubi Apostolica Sedes legatum agebat. Error est, qui in testem corum, quæ narrat, oculatum, certe non cadit. Vide num. 119.*

f *Id est laudibus.*

g *Calabriæ, qua Siciliam respicit, civitas episcopalis.*

h *Qua de causa Sisinnius hic, et ab Ughello Sanctus dicitur, non novi.*

i *De illo sermo recurret infra in Annotatis in caput 5 lit. e.*

k *Maris Siculi pars, eam Calabriæ partem, in qua Rhegium, a Sicilia dividens.*

l *Siciliæ civitas, nunc archiepiscopalis.*

CAPUT IV.

Messanæ prodigiis et vitæ sanctitate floret.

B *S. Placidus* **Q**uadam vero die, dum a constructione monasterii ad domum suam, quam sibi Messalinus commodaverat, sanctus Domini Placidus rediret, obvium habuit quemdam cæcum, nomine Silvium, natione Romanum, qui plorando lumen amiserat, et per decem et octo annos penitus non viderat. Illo namque tempore omnes, qui insulam Siciliæ habitabant, incolæ Romanorum erant *a*. Puer autem, qui cæco ducatum præbebat, Placidum, patrem sanctissimum, venientem prospiciens, dixit ad eum: Ecce sanctus Domini Placidus, beati Benedicti discipulus, nuper ab Italia veniens, de quo per totam Siciliam rumor exivit, jam appropinquat. Cæcus autem, ex ore pueri talia dum verba audisset, cœpit clamare voce magna, dicens: Adjuro te, Placide, beatissime serve Dei, per crucem Domini nostri Jesu Christi et sanguinem illius pretiosissimum, quem pro salute humani generis fudit, ut digneris pro me intercedere ad Dominum, ut reddat mihi lumen oculorum meorum, quod plorando amisit, quia per decem et octo annos omnino lumen cæli videre non potui. Idipsam Messalinus cum famulis suis, et *a* alii quamplures, qui una cum eo ad civitatem redibant, exorabant. Tantis itaque vir Domini Placidus supplicationibus motus, substitit, jussitque, cæcum adduci ad se. Et, dum venisset, posuit manum super caput ejus, orans intra se parumper. Completa oratione, sacrosanctum Signum super oculos ejus faciens, et manus suas super eum imponens, cunctis audientibus, dixit: Domine Jesu Christe, qui es lux vera, quæ illuminat omnem hominem, venientem in hunc mundum, qui cæcum a nativitate illuminasti, et dedisti ei lumen, quod natura negaverat, tu illumina oculos istius cæci ad gloriam et laudem tui nominis, qui cum Patre et Spiritu Sancto vivis et regnas Deus in sæcula sæculorum. Amen. Statim vero aperti sunt oculi ejus, et ita acutissime cœpit videre, ac si infantulus esset. Hi vero, qui aderant, hæc videntes et audientes, procidentes in terram, benedicebant et glorificabant Deum, patremque sanctissimum Benedictum digna extollebant veneratione. Diffamatum est hoc miraculum per universam Siciliam, ita ut ex omni insula agroti et languidi coadunati ad eum perducerentur.

45 His quoque diebus quidam vir a dæmonio correptus, dolendo exitu cruciabatur. Rogatus itaque vir Domini Placidus, ut pro eo omnipotentis Dei exoraret clementiam, jussit, eum ad se attrahi, et stans, super illum orationem fudit ad Dominum, dicens: Domine Jesu Christe, qui mundum, diabolica fraude seductum, de ejus potestate liberasti, qui regnum illius destruxisti, per intercessionem dilecti servi tui Benedicti, magistri nostri, hunc hominem ab hac dæmoniaca vexatione dignare mundare, ut videntes nomen tuum sanctum collaudent in sæcula sæculorum. Cumque circumstantes respondissent, Amen, vir Domini Placidus signum Crucis contra vexatum faciens, immundum spiritum ab eo effugavit. Hi vero, qui præsentés erant, cœperunt laudare Deum, qui per sanctissimum Placidum, Beati Benedicti discipulum, tam insigne dignatus est, operari miraculum. Igitur cum fama per Siciliam exisset, quod esset in eadem provincia Placidus, beati Benedicti discipulus, qui agrotantibus manus imponit et sanantur, cæcis reddens visum, surdis auditum, claudos erigens, dæmones fugans, et omnes infirmitates curans: ex tota Sicilia, necnon etiam de Africa convenientes, omnes infirmantes in unum congregaverunt, rogantes, ac per patris Benedicti nomen Placidum attestantes, ut illis sanitatis gratiam impetraret a Domino. Sanctus autem Domini tantis calamitatibus condolens, simul etiam et fidem admirans oravit sic: Domine Jesu Christe, qui magistro meo Benedicto dedisti potestatem apud te impetrandi, quod vellet, tu per ipsius sanctam intercessionem omnibus languoribus istis salutem conferre dignare, ut, sanitate percepta, laudem referant nomini tuo sancto. Et dum responsum fuisset, Amen, sani effecti sunt, laudantes et glorificantes Deum *b*. Quanta etiam miracula per beatissimum Placidum illis temporibus Dominus Jesus Christus operari dignatus sit, enarrare ea omnia valde longum esset, de quibus tamen aliqua dicemus.

46 Dum enim in civitate Messana maneret, et Messalinus cum amicis juxta eum resideret, quidam viri eidem Servo Domini paralyticum quemdam ita afflictum obtulerunt, ut nequiret quis discernere compages membrorum. Rogante vero Messalino et his, qui præsentés erant, pro eo, vir Domini Placidus, oratione facta, contrectansque dissolutus actus *, dixit ad eum: In nomine Domini nostri Jesu Christi, Filii Dei vivi, cujus virtute universa consistunt, adjutus meritis sanctissimi magistri nostri Benedicti, surge sanus et incolumis, et perage opus tuum. Statim itaque ad ejus jussionem consurgens, benedicebat Deum et patrem sanctissimum Benedictum. Quod miraculum videntes Siculi, benedicebant Dominum nostrum Jesum Christum, qui tantam gratiam diligentibus se conferre dignatus est.

47 His quoque diebus quidam Siculus ad *Siculus pariter* Virum Domini venit, rogans et multa prece deposcens, ut sodalem suum, ex multo jam tempore paralysis languore detentum, sua visitatione sanaret. Obsecrante itaque eo una cum his, qui præsentés aderant, ad lectum agrotantis accedere studuit, orationemque ad Dominum fundens, ait: Domine Jesu Christe, altissimi Patris Filii, qui paralyticum in lecto jacentem solo verbo curasti, tu per intercessionem dilectissimi servi tui Benedicti, magistri nostri, hunc paralyticum a lecto doloris absolve, quatenus

AUCTORE
PSEUDO-
GORDIANO.
inter mira-
cula,

E

b

quæ apud

F

* artus

AUCTORE
PSEUDO-
GORDIANO

tenus curatus a tanto languore, gratiarum tibi in Ecclesia tua referat actionem. Completa oratione, signum Crucis super eum faciens, de lectulo consurgere iussit. Confestim is, qui prius nequaquam propriis viribus præ ægritudine et dolore surrexerat, ad Placidi præceptum sanctissimi surrexit incolumis. Omnes autem, qui aderant, tanto perculti miraculo, magnificabant Deum, facientem mirabilia solum, cœperuntque ei certatim infirmos offerre, quos ille signans et benedicens, incolumes reddebat.

et numero
plurima,

48 Eodem quoque tempore quidam vir, a dæmonio obsessus, ad beatum Placidum adductus est, cuius virtutem ut sensit hostis nefandus, clamare cœpit per os ejus, dicens: Quid est, Placide? Animadvertis, quod ipse sim, quem superatum esse, paulo ante gratularis? Sanctus autem Placidus, conversus ad vexatum, dixit: Dominus meus Jesus Christus, Filius Omnipotentis, cui omnis creatura cœlestis et terrestri obtemperat, ipse tibi in virtute Sancti Spiritus, per intercessionem sanctissimi patris nostri Benedicti, imperet, execrabilis dæmon, ut exiens recedas ab hoc homine, et ulterius non habeas potestatem introeundi in eum. Confestimque ab homine exiens strepitum immanem et terrificum dedit. Hi autem, qui spectaculo aderant, in stuporem conversi, benedicebant Deum. Quidam vir, mentis depressus insanam, cum ad Sanctum Domini perductus fuisset, orationem super eum faciens, benedictionem dedit, sicque perditæ mentis effectus est particeps, ac si dementia nullo unquam tempore perpessus fuisset. Reversus vero ad patriam, sonora voce patris Benedicti merita et beati Placidi præconia modis omnibus prædicabat.

et qualitate

49 Tunc temporis duo cæci, audita fama miraculorum sancti Viri, dixerunt ad invicem: Cur exterioribus tenebris obcæcati, interioris hominis lumen perdidimus? Quicumque enim languidus ad beatum Placidum accedit, sanus abscedit, et nos torpentes desidia in tenebris remanemus. Eamus itaque ad Virum Dei, quatenus per ejus sanctam intercessionem donet nobis Dominus Jesus Christus gratiam suam. Hæc dum inter se collocuti fuissent, propinquo adminiculo fulti, ad patrem Placidum pervenerunt. Hos sanctus Pater ut vidit, illorum cæcitati condolens, elevatis in cœlum oculis, dixit: Domine Jesu Christe, Fili Dei, qui cum Patre et Spiritu Sancto in principio cuncta creasti, qui cæci nati oculos aperuisti, qui mundum, in peccati cœno et in tenebris et in umbra mortis jacentem, tua potenti virtute erigens, ad veræ lucis splendorem reduxisti, intret oratio mea, piissime, in conspectu gloriæ tuæ, inclina ad me aurem tuam, et exaudi me, et per suffragia dilectissimi servi tui, patris nostri Benedicti, his lumine privatis visum restitue, ut tuum sanctum nomen benedicere valeant per omnia sæculorum sæcula.

illustria

50 Cumque hi, qui præsentés erant, respondissent, Amen, exaudivit Dominus de templo sancto gloriæ suæ Servum, cæcisque suum lumen restituit clamantibus et dicentibus: Benedictus Dominus Deus Israel a sæculo et usque in sæculum, et benedictum nomen gloriæ suæ sanctum, qui percutit et sanat, vulnerat et medetur, qui illuminavit nos orationibus sanctissimi Benedicti per beatissimum Placidum discipulum ejus. Sicque gaudentes et exultantes cum benedictione sancti Viri ad sua reversi sunt.

Nullus namque in Sicilia et Africa et in toto Oriente inveniebatur præter Placidum, qui plus inter homines miraretur. Et sicut inter multas gemmas pretiosissima gemma micat, et jubar solis parvos stellarum igniculos obruit et obscurat; ita in Oriente et Meridie cunctorum virtutes et potentias Placidus solus suis virtutibus superavit. Minimum namque se faciebat inter omnes, ut omnium major esset, et quanto plus se dejiciebat, tanto magis a Christo sublevabatur. Omnibus namque erat clementissimus, omnibus bonus; nihil animo ejus clementius, nihil humiliter, nihil blandius fuit. Flebat, ut semper gauderet; despiciebat, ut semper amaret; fugiebat laqueos contritos, ut fontem inefficientem reperiret.

51 In talibus itaque exercitiis vir quidam dæmonis infestatione quatiebatur, quem ante Placidum quoque variis dæmon tunc torquere cruciatibus cœpit: ululabat luporum more, latrabat ut canis, fremebat ut leo, sibilabat ut serpens, mugitum dabat ut taurus, rotabat caput, et post tergum terram vertice tangebatur. Miserebatur super tanto vexati infortunio Placidus, et lacrymas fundens, Dei omnipotentis clementiam deprecari cœpit, dicens: Domine Deus, cunctorum restaurator, vitæ protector et portus qui hominem ab antiquo hoste obsessum, tuo pretioso sanguine liberasti, tu per intercessionem magistri nostri Benedicti dæmoniacum virus ab hoc servo tuo expelle, ut, pristinae sanitati redditus, sanctum et venerabile nomen tuum glorificare valeat. Ad hanc itaque precem vexatus, sanus effectus, laudare cœpit et benedicere Deum.

52 Hisdem porro diebus quidam vir omnium membrorum officio fuerat destitutus, adeo ut numquam absque magno dolore manum ad os ducere, vel ad ambulandum pedes movere valeret, quoniam durius natibus adjuncti tenebantur, eratque ei mors ipsa vitalis, quia in corpore ejus, velut in quodam vasculo, intrinsecus latebat anima. Qui dum ab affinis ad sanctum Domini Placidum perductus fuisset, eumque suppliciter poscerent, quatenus pro ejus liberatione Jesu Christo Domino preces fundere dignaretur; illorum Sanctus acquiescens postulationibus, ait: Domine Jesu Christe, Fili Dei vivi, qui es lux vera, salus, decus et vita generis humani, qui contractos restauras, et restaurando conservas, qui elisos erigis, qui compeditos solvis, tu per ineffabilem misericordiam tuam restaura, repara ac consolida hanc creaturam tuam, quam de diaboli laqueis liberasti, ut videntes mirabilia tua nomen tuum sanctum benedicant in sæcula. Expleta oratione, signum Crucis super debilem faciens, dixit: Sanat te Dominus Jesus Christus, qui dignatus est curare paralyticum in lecto jacentem. Mirabilis Deus in Sanctis, qui glorificantes se in sua præcepta servando glorificat, et in momento exaudit. Nam ad verbum Viri Dei sanitati restitutus, laudem decantare cœpit omnium Redemptori. Populi autem, qui ad spectaculum venerant, hoc videntes, ingenito Patri et unico Genito simulque Flamini sancto perennem gloriam et laudem decantare cœperunt. Sanctus autem Domini Placidus, licet tanta per Christi Domini gratiam patraret prodigia, tanta exerceret undique ad se venientibus stupenda miracula, a constructione monasterii sui nequaquam cessabat.

53 Die autem trigesima Metellus, filius Messalini

Messanensi
monasterio
perficiendo
intentus.

A salini cum servis suis, simulque cum præpositis portuum omnium et procuratoribus cortium et multitudine amicorum Tertulli patricii ad beatum Placidum veniens, pecuniam infinitam secum deferens, sancto Domini Placido obtulit. Quam accipiens, ad patrium solum, id est, ad urbem Romanam direxit, ex qua columnas et epistylia emit, quæ, cum in Siciliam delatæ fuissent, locari jussit in ecclesia, quam tunc construebat in honore sancti Baptistæ Johannis. Cum villicis autem et præpositis portuum, et procuratoribus cortium diu multumque est locutus, et, ob quam rem ad partes illas a sanctissimo magistro suo Benedicto directus fuisset, retulit, reddideruntque singuli rationem villicationis suæ de cortibus et portibus Tertulli patricii, patris sui, quas tenuerant. Post hæc omnibus in commune præcepit, ut sine fraude et dolo aliquo et absque qualibet dilatione quotidie impenderent, quicquid sibi et suis in cibo, potu atque vestitu vel in cœnobii constructione necessarium esset, dixitque ad eos: Ego veniam visere vos, et omnes possessiones, quas pater meus in hac provincia tenuit, ideoque ita agite, ita studete, ut nostram gratiam obtinere possitis. Hoc scientes indubie, quia, si me scandalizaveritis, scandalizabimini. Hæc cum dixisset, cum benedictione sancti Viri redierunt unusquisque in sua.

nec minus austeritati vitæ,

54 Ipse autem Pater sanctissimus ea, quæ a magistro suo Benedicto didicerat, modis omnibus implere satagebat. Refulgebat sane doctrina pietatis in eo, dilatabaturque sanctæ conversationis doctrina, agrum serendo justitiæ. Unde factum est, ut per beatum Placidum ac Discipulos ejus, patris Benedicti et Cassinensis cœnobii veneranda religio per totum orbem terrarum diffusa sit et diffamata. Idem vero sanctus Domini Placidus, Spiritu Sancto repletus, sine intermissione castigabat sanctum corpus suum, et in servitium omnem redigebat, ut membra, quæ sunt super terram, mortificaret. Sermo vero ejus aliud non erat, quam mundi hujus delicias spernere, onera orbis relinquere, ut Jesum Christum, Dei Filium, libere sequeretur, memorans illud, quod Dominus locutus est:

c

» Nisi quis renuntiaverit omnibus, quæ possidet, non potest meus esse discipulus c. » In sermone autem ejus quanta gravitas, quanta modestia erat, enarrare quis valeat? Orationi et lectioni solus quotidie insudabat, ac sæpe et multum, cum meditationi inserviret, lacrymis fluebat; habebat enim spiritum magnæ compunctionis, non diebus, non noctibus a colloquiis divinis et psalmodia cessabat, omni tempore Quadragesimalem vitam ducens, vinum numquam bibens. In Quadragesima Dominico die, tertia et quinta feria, pane tantum et aqua contentus erat, et aliis diebus nihil omnino recipiens.

virtutisque incumbens,

55 Cilicio semper ad carnem usus est, et, cum fatigatus esset ab oratione seu a genuflexione, sedendo potius, quam jacendo somnum capiebat. Nemo illum unquam aliquando vidit in aliquo actu commotum, sed semper honestum, humilem, gravem, mansuetum, benignum, nemini nocentem, nemini invidentem, nemini, quod malum est, querentem: erat enim omni hora gratia Dei plenus. Numquam aliquando alicui homini locutus est, nisi necessitas coëgisset, aut fratrum affectio, seu bonorum hominum, vel pauperum, aut cum mona-

sterii necessitas exposceret, semperque spiritus ejus in Deo positus erat. Sed in omnibus virtutibus in quibus eum perfectissimus magister suus Benedictus instruxerat, de die in diem proficiebat atque crescebat; non æqualem se aliorum ducens, sed ultimorum omnium servum. Jam vero de ejus quid dicam clementia? Nil enim menti ejus carius fuit, quam potentem pauperi non præponere. Si pauperem videbat, sustinebat; si divitem, ad benefaciendum hortabatur, illud prædicans Evangelicum: « Qui habet duas tunicas, det non habenti; et, qui habet escas, similiter faciat d » ut cælorum regnum accipere valeat. Ibat autem frequenter ad operarios, qui cœnobium et ecclesiam construebant, ad portum quoque maris et cortes patris sui visendas, sique demum revertebatur ad domum, quam sibi accommodaverat Messalinus.

AUCTORE
PSEUDO-
GORDIANO.

d

56 Quarto vero anno e, postquam in Siciliam sanctus Domini Placidus venerat, monasterium omne una cum ecclesia sancti Baptistæ Johannis satis decenter in omni constructione perfectum, atque ab episcopo ejusdem Messanæ civitatis ecclesia dedicata est quinto Kalendas Augusti. Rogavit etiam idem Sanctus episcopum f, ut totius monasterii ambitum aqua exorcizata respergeret, et orationem daret, sicque in eum Sanctus Domini ingressus est cum suis ad habitandum. Cæperunt deinde nonnulli mundum relinquere, et sub beati Placidi magisterio cordis cavices * edomare. Intra breve namque temporis spatium triginta fratres in eodem loco ad omnipotentis Dei servitium congregati sunt.

quadriennio
illud absol-
vit.

e

E

f

* cervices

57 Post hæc oblati sunt eidem servo Domini Placido quidam energumens, qui diutius satanæ laqueis irretitus, dire affliciebatur. Quem cum Vir Dei ita attritum vidisset, ejus calamitati compatiens, orationem fudit ad Dominum, dicens: Domine Jesu Christe, lux vera, qui es pius, clemens et misericors, expelle a figmento tuo per intercessionem sanctissimi magistri nostri Benedicti inimicum sævientem, ut a laqueo insidiatoris ereptus, laudem dicat nomini tuo sancto. Qui, cum orationem complisset, signum Crucis contra vexatum faciens, antiquum hostem ab eo protinus effugavit. Igitur quia longum esset evolvere, quanta per eum Dominus operatus est, ad ejus gloriosissimam passionem exarandam veniamus.

ac novum
prodigium
patrat.

F

·ANNOTATA

a *Siciliam Justinianus per Belisarium Gothis eripuerat ab anno 535.*

b *Non dubium est, quin hic miracula S. Placido Actorum scriptor attribuat sane liberalius, quam veritas patiatur.*

c *Sic ergo omnis ex vobis, qui non renunciat omnibus, quæ possidet, non potest meus discipulus. Luc. 14, v. 33.*

d *Luc. 3, v. 11.*

e *Ex auctoris calculo, anno 540.*

f *Qui Capuanum, Beneventanum, Canusinum et Reghiensem episcopos suo nomine expressit, videtur hic Messanensis episcopi nomen siluisse ex ignorantia, quod dici de Gordiano nequit. Consule num. 124 Comment. prævii.*

CAPUT

AUCTORE
PSEUDO-
GORDIANO.

CAPUT V.

S. Placidum Fratres et Soror invisunt: irruentes in monasterium Saracenum in Monachos, tum in Hospites sæviunt.

Eutygium, Victorinum et Flaviam, apud S. Placidum hospitantes,

Per idem tempus dum in Urbe fama crevisset, quod sanctus Domini Placidus a venerabili patre Benedicto ad monasterium construendum, et cortes ac possessiones Tertulli, patris sui, retinendas, in Siciliam directus fuisset, et quia in cœnobio, a se constructo, triginta jam Fratres sub patris sui Benedicti regula aggregasset: Euty chius et Victorinus, germani ejus, quorum superius memoriam fecimus, una cum sorore sua Flavia virgine, Placidum fratrem vivendi desiderio ducti, et in ejus amorem ultro modum accensi, ex consilio parentum suorum urbem Romam egredientes, navem conscendunt; dantesque carbasa ventis, Siciliam adeunt, et ad portum civitatis Messanæ applicantes, classem in littore solvunt; descendentesque de navi, ad sancti Johannis cœnobium tendunt, videntesque Fratrem, repleti sunt gaudio magno. Et primo quidem non cognoverunt eum, ob id scilicet, quia, ex quo beato Benedicto oblati sunt, illum ulterius non viderant: et post tanti temporis spatium vir factus, et monachali habitu indutus, atque præ nimia abstinentia ac enormitate vigilarum et orationum, corpore tabefactus et annihilatus erat. At ubi per indicia agnoverunt eum, in oculis ejus ruentes, et se diutius complexantes, ob nimietatem amoris et gaudii in fletum maximum proruperunt. Post hæc cum omnia monasterii habitacula perlustrassent, ac convenienter constructa laudassent, aliquantibus diebus apud beatum Placidum, fratrem suum, remorari decreverunt.

nocti irruens in monasterium Mamucha,

a
b c

d

C 59 Eodem tempore apud paganos *a*, qui in Hispania inhabitabant *b*, Abdala *c*, impiissimus Christi insectator et hostis, regnum administrabat. Hic Christianæ religionis culturam funditus de terra eradere, et Molochi templum et Luciferi culturam augere cupiens, centum navium expeditionem congregavit, et super eas quemdam crudelissimum Agarenum, nomine Mamucha, ducem præficiens, contra Romanum direxit imperium, mandans, ut civitates et castra igni cremaret, ecclesias destrueret, Christianos ad dæmonum Molochi, Rempham et Luciferi *d* culturam compelleret, non consentientes diversis suppliciis enecaret. Cujus ille imperio parens, cum plurimam stragem nostrorum dedisset, post aliquantos dies, in quibus Euty chius, Victorinus et Flavia virgo ad beatum Placidum venerant, cum Fratres nocturnalem synaxim in ecclesia decantarent, jam dictus Mamucha in navibus cum paganis sexdecim millibus octingentis adveniens, fores monasterii confringi, et omnes in vinculis jussit adstringi. Quod dum factum fuisset, Gordianus jam dictus, qui cum beato Placido a Cassinensi cœnobio ad Siciliam venerat, cum esset juvenis, per quamdam posticam domus aufugiens evasit; Donatus vero,

qui jam senio affectus erat, absque aliqua interrogazione capite truncatus est *e*.

D 60 Sanctus autem Placidus una cum fratribus suis Euty chio, Victorino et Flavia virgine, Fausto, Firmato *f* diacono, simul etiam cum Monachis triginta, catenis vinctus, Mamuchæ aspectibus præsentatur. Quem truculentus arbiter ut vidit, dixit ad eum: Qui vocaris? Sanctus Placidus respondit: Christianus sum. Dux dixit: Nega Christum tuum, et dic in eum convicia, et juxta ritum invictissimi regis nostri Abdalæ Deum adora, et dimitto te. Sanctus Placidus respondit: Ego Dominum Jesum Christum numquam negaturus sum, et pro ejus nomine mori desidero. Dux vero, adhæc sæve indignans, dixit ad Euty chium et Victorinum, Flaviam, Faustum, Firmatum diaconum et reliquos triginta: Vos quid dicitis? Obtemperabitis præceptis excellentissimi regis Abdalæ, ut Christum relinquentes, Deum nostrum adoretis? Sancti autem Martyres quasi ex uno ore dixerunt: Quod in animo insidet vestro, perficite. Unus enim nobis animus est, una fides, unus ordo vivendi: quapropter ea, quæ a primo audisti, ab omnibus dictum esse, putate. Pro amore namque Christi parati sumus animam ponere.

e
una cum Placido et perisque monachis,
f

dire casos, carceri mandat,

E 61 Ad horum itaque Martyrum fama dux Mamucha vehementer iratus, jussit sanctos Dei Placidum, Euty chium, Victorinum ac virginem Flaviam cum reliquis Sanctis expoliari, et gravissime fustibus cædi, dicens: verba verberibus cedant. Sancti vero Martyres exultabant et gaudebant in Domino, quoniam digni habiti sunt pro nomine ejus verberum supplicia pati. Videns vero impiissimus dux, quod jam in extremis essent, dixit ad eos: Dicite, morti destinati, si relinquere vultis Crucifixum, an perire decrevistis? Sancti Martyres dixerunt: Nos, Dominum Jesum Christum verum Deum esse, corde credimus, ore confitemur, et ab ejus cultura numquam recedemus. Fac, quod vis, Christiani sumus. Stupefactus ad hæc crudelissimus arbiter, dixit ministris: Iterum flagellentur, crudelissime torqueantur, verbera verberibus addantur, forsitan respicient hi, qui in errore decreverunt permanere. Ministri itaque juxta ducis imperium flagellantes et torquentes eos, clamabant dicentes: Negate Christum vestrum, negate. Sancti autem, dum torquentur, rogabant Dominum dicentes: Domine Jesu Christe, Fili Dei, libera nos ab omni tentatione, et ab scandalis operantium iniquitatem. Dux vero, ad Martyrum tolerantiam permotus, præcepit, ut, manibus a tergo ligatis, et compediibus vincti, includerentur per septem dies, et neque panem neque aquam eis dari, ut deficerent, procastinans eorum interitum, si forte plagis corporalibus fatigati, ejus nefandis jussionibus obtemperarent. Sanctus autem Domini Placidus, in tanto supplicio constitutus, non diebus neque noctibus a colloquiis divinis et oratione cessabat.

F

F 62 Dum hæc agerentur, tempestas magna in mari exorta est; barbari vero ob aëris incommoditatem, dum ad Hispanias se remeare non posse, perspicerent, ira permoti, circumquaque cuncta igni ferroque deleverunt, et adulteria ac innumerabilia mala in ecclesiis et in hominibus committentes, et viros ac mulieres ob Christi fidem trucidantes, civitati Messanæ ineffabilia mala intulerunt, sanctosque Dei martyres Placidum, Euty chium, Victorinum et virginem Flaviam

et post aliquot dies fustibus iterum,

A viam cum Sociis in terram suam transferre decreverunt. Itaque, dum maris inclementia viam illis obrusisset, videntes, sanctum Placidum cum Sociis absque cibo et potu Christo gloriam ferre, mirati sunt, cursuque concito ducis tentorium adeuntes, quæ acta et dicta fuerant, per ordinem pandunt. Qui, belluina rabie accensus, jussit, sanctos Dei Martyres per singulos dies acerrime fustibus cædi, et sine aliquo cibo vel potu dimitti. Et dum cæderentur, clamabant pagani: Negate Christum, et dicite in eum convicia, et dimittemini. Sancti autem Martyres, quasi ex uno ore, dixerunt: Neque Christum Dominum nostrum negamus, neque convicia in eum, qui Creator est omnium, inferimus; facite, quod vobis videtur.

aliisque sup-
plicis tor-
quet:

63 Barbari vero, de Sanctorum constantia ultra modum mirati, cursu rapidissimo ducem adeuntes, rem, prout erat, exponunt. Dux autem, solita inflammatus nequitia, jussit, sanctum Placidum cum Sociis, pedibus versis, suspendi, et flagellis hinc inde crudelissime laniari, et sub capite uniuscujusque fumum horridum subministrari. Quod dum factum fuisset, clamabant more solito contra Sanctos pagani: Negate Christum vestrum, negate. Sancti vero Martyres, paganorum monita velut stercora contempnentes, clamabant ad Dominum, dicentes: Si constiterint adversum nos castra, non timebimus mala, quoniam tu nobiscum es, Domine. Cumque omnes singillatim unus post unum hoc ordine cruciati fuissent, jussit dux Mamucha, dari unicuique Sanctorum pugillum unum hordei crudi ad manducandum, et paululum aquæ ad bibendum *g*. Dicebantque ad Sanctos: Si negaveritis Christum Deum esse, quicquid petieritis, dabimus vobis, et annumerabimini inter primos amicos ducis nostri Mamuchæ, et eritis quasi fratres regis nostri Abdalæ, ac domini in omni regno ejus. Sancti autem fratres Placidus, Euty-chius, Victorinus et sanctissima Flavia virgo, soror eorum, quasi ex uno ore, dixerunt: Si polliceremini nobis, facturos dominos orbis terrarum, non negabimus Dominum nostrum Jesum Christum, qui pro nobis mortuus est et surrexit, ascendensque in cælum, vivos et mortuos et omne sæculum per ignem judicaturus adveniet. Quinimo vos, qui miseria pleni estis, qui æternæ morti addicti, vos potius credite in Dominum nostrum Christum Jesum, et salvi eritis in æternum. Dirissimus autem Mamucha, ex beati Placidi ore talia dum verba audisset, ac sæve indignans, jussit, eum cum Sociis carceri tradi.

at Gordia-
nus, qui clam
aufugerat,

64 Nocte vero adveniente, Gordianus jam dictus, qui tempore, quo beatus Placidus captus fuerat, fugiens, evaserat, venit ad eum in carcere, procidensque ad pedes ejus, confortabat eum, dicens: Constans esto, domine mi Placide, et noli timere, quia tecum est manus Domini, qui tibi mansionem in cœlesti regno locavit, lapidibus pretiosis instructam. Si tibi persecutores verbis blanditi fuerint, noli illis adhibere consensum; si aurum vel argentum, aut lapides pretiosos obtulerint, ne accommodes animum, sed potius illum respice, illum intendente, qui fecit cælum et terram, et mare, et omnia, quæ in eis sunt. Nihil enim martyrio laudabilius, nihil excellentius, nihil honorabilius invenitur; quippe cujus adjutor Christus Dominus est, et illi, qui eum diligunt et cu-

Octobris Tomus III.

piunt, immortalitate ac gloria perenni remunerantur. O quam terribilis est, et quam metuendus judicii dies adveniet, in quo juxta Apostolum unusquisque recipiet secundum suum laborem. In quo etiam angeli tremunt, qui non peccaverunt, ac justi terrebuntur, qui Domino placuerunt. Hunc diem Propheta designabat, cum dicebat: «Dies illa dies iræ, calamitatis et miserie, dies tubæ et clangoris, dies magna et amara valde, dies nebulæ et turbinis h» plena indignatione, qua cœli magno impetu movebuntur, sol obscurabitur, et luna non dabit lumen suum, ac stellæ cadent de cœlo, et virtutes cœlorum movebuntur.

AUCTORE
PSEUDO-
GORDIANO.

h

65 Jam adversus communem inimicum pugnam arripuisti, jam caput serpentis antiqui conculcasti; constantie et fortitudinis arma retine, ut possis tela et jacula ejus scuto fidei repellere, et juxta Apostolum «indue armaturam Dei i» vigila strenue, «quia adversarius vester diabolus tamquam leo rugiens circuit, quærens, quem devoret k» cui fortiter in fide persistentes resistere convenit. Diem supremum ante mentis tuæ oculos revoca, nocte simul et die, horis atque momentis, et quam fluxa, quam brevis sit hujus mundi gloria, quam caduca, et quibus ærumnis subiaceat. Adverteque, qualiter illam turbo repentinus auferat, et sedula mente pertracta. Ubi tunc erit sublimium honor et gloria regum? Ubi dives et princeps? Ubi fortes et divites? Ubi tunc erunt, qui ex obliquo egenos despiciebant, et sua locutione indignos censebant? Ubi argentum et aurum? Numquidnam non ceu pulvis præterit, et velut umbra evanuit? Jam recessit, jam transit, ad erebi profunda descendit, in quo vermis impiorum non morietur, et ignis non extinguetur. Ibi tunc potentes potenter tormenta passuri sunt, et fortioribus cruciatus intolerabilis erit: ex quo non educet pater filium, aut filius patrem, nec sodalis erit, qui redimat, neque frater, qui eripiat. Leva cor tuum cum manibus ad Deum, dicens cum Propheta: «Eripe me de inimicis meis, Deus meus, et ab insurgentibus in me libera me l» de manibus odientium erue me. Jam pugnare cœpisti, pugna, ut vincas, et coronam immortalitatis accipias.

S. Placidum

i

k

E

b

66 Audiens hæc beatissimus Placidus, gratias egit Redemptori omnium Deo. Deinde conversus ad Gordianum, dixit: Omissis, frater, verborum ambagibus, Vincentem mundum invocemus, rogantes, ut qui dedit velle, donet et posse. Illum enim desidero, illum suspiro, ad illum pergere cupio, cui animam meam devovi, qui me dignum fecit pro suo nomine pati. Et post hæc, Vide, inquit, ut, quicquid erga me evenire prospexeris, in scriptis notifies magistro nostro Benedicto, necnon condiscipulis et consanguineis meis, Mauro et Felicissimo *m*. Ego enim jam delibor, jam alligatus corpore, alligatus et spiritu vadam, quo me duxerit Dominus Jesus Christus. Testis enim mihi est Deus, quia omnibus hominibus puram exhibeo caritatem, rogans Deum omnipotentem, ut nos, in periculis constitutos, sua protectione defendat, et inter procellas et tempestates hujus mundi illesos custodiat, et pacem Ecclesiæ suæ sanctæ quantocius tribuat. Hæc cum dixisset, expansis in cælum manibus, et oculis in altum erectis, oravit ad Dominum, dicens: Unigenite Fili Dei, Verbum incarnatum, protege ac defende Ecclesiam tuam, tuo pretio-

ad constan-
tiam excitat:
F

m

AUCTORE,
PSEUDO-
GORDIANO.

iterat tertio
tormenta
barbarus,

sissimo sanguine redemptam, conserva Cassinensem ecclesiam in sancta religione, meque ad te venire, victo diabolo, jube.

67 Mane itaque facto, dux Mamucha, rabido inflammatus furore, jussit, sanctum Placidum cum Sociis suis sibi presentari. Cumque ante impiissimum ducem, manibus retro ligatis, presentati fuissent, indicto silentio, dixit: Testes invoco deos, excellentissimumque omnium Luciferum, quia nec interrogatione dignos vos nostra excellentia judicavit. Hinc autem, non ut criminis obnoxios, sed ut fratres, vos alloquor, ut deponentes pertinaciam vanæ superstitionis, acquiescatis salutaribus monitis, obtemperantes præceptis regis nostri Abdalæ, et magnificentum prophetam nostrum Moloch venerantes. Hoc si feceritis, hujus vitæ gaudiis feliciter fruimini, et dabimus vobis infinitas possessiones et uxores; quod si non feceritis, diversis suppliciis interibitis. Sancti Martyres dixerunt: Neque nobis blandimentis suadere poteris, nec minarum asperitatibus terrorem incutere valebis. Tunc nefandus arbiter, furore et ira magna accensus, jussit, sanctum Placidum cum Sociis suis expoliari, et fustibus cædi, et membris omnibus crudelissime torqueri. Cumque ministri iniquitatis ducis jussa perficerent, Gordianus cum omnibus Christianis, qui ducis Mamuchæ manus evaserant, cum fletu ingenti clamabant: Domine Jesu Christe, martyrum fortitudo et palma, veni in adjutorium Placidi, servi tui, in hujus agonis discrimine constituti: et hoc diebus ac noctibus postulabat, sine intermissione pro eo lacrymarum et orationum hostias Domino immolans.

et inhumane
niter

68 Idem autem sanctus Domini Placidus, cum a paganis ultra modum cum Sociis cruciatus fuisset, jussu sævissimi ducis a suppliciis amotus est, et beatissima virgo Flavia, incredibili decore micans, tribunalibus est presentata. Quam truculenta bestia dum perspexisset, dixit ad eam: Dic, scelerata et omni misericordia prorsus indigna, adquiescis præceptis regalibus, an in stultitia permanere decrevisti? Ad quem beatissima virgo Christi Flavia respondit: Ego stultitiam nunquam habui, quia semper Christum, cuncta regentem, dilexi; præcepta vero regis tui, velut lutum, quod pedibus conculcatur, abjicio. Dux autem, adversus virginem Flaviam ingenti ira succensus, dixit ministris: Expoliate hanc, et, pedibus in altum erectis, in sublime suspendite. Habebat * honoris sui dignum commercium, quæ salutaribus monitis cordis cervicem flectere renuit. Pagani vero, juxta quod dux imperaverat, sanctam virginem Flaviam, pedibus in sublime erectis, suspenderunt. Quam dux ita allocutus est, dicens: Stultissima omnium feminarum, non verecundaris in turpitudine nuditatis tuæ? Et Virgo Christi ad hæc: Sacra Scriptura testatur, quia Deus est conditor viri et feminae, ob quam rem de sexu nulla mihi describetur injuria * pro eo, quod nuda sum; neque nuditatem tantum corporis sustinere parata sum, sed etiam gladium et ignem propter eum, qui pro me denudari et flagellari et crucifigi voluit.

* Habebit

* culpa

Flaviam cruciat;

69 Dux vero, ad hæc carnali furia fretus, dixit ministris: Quid agitis? Fustes afferte, et eam sine intermissione acerrime flagellate. Cumque milites sanctam virginem Flaviam crudeliter flagellarent, Virgo Christi clamabat ad Dominum, dicens: Domine Jesu Christe, Fili Dei vivi, adesto nunc famulæ tuæ Flavie in hujus agonis stadio, ne dicant inimici tui, ne dicant:

Prævaluimus adversus eam. Conturbatus adhæc crudelissimus censor ait: Si ista extincta non fuerit, maximum regi nostro Abdalæ conferet detrimentum. Et post hæc: Eia, inquit, frontem et mamillas, necnon et brachia torquentes dissipate. Subtus vero fumum acerrimum subministrare, variisque tormentis corpus illius excrucians necate. Illi itaque toto mentis conamine perficientes, clamabant: Nega Christum tuum, turpissima et omni dedecore digna, quia jam parata tibi imminet mors. Itaque, in talibus die decurso, dux Mamucha sanctam Dei virginem deponi, et cum beato Placido ac Reliquis in carcerem includi jussit, iraque commotus, præcepit, ut, quotquot Christianorum invenissent, diversis suppliciis enecarent.

70 Jam vero quis digne enarrare valeat, quantis suppliciis Christiani eo tempore in Sicilia sint affecti? Nonnulli namque palorum vectibus ora reserantes, foetidum cœcum ingerebant. Alios in frontibus et in tibiis remugientibus nervis torquendo cruciabant, plerumque aquam marinam, acetum, amurcam et liquamen et alia multa et crudelia, tamquam utribus imbutis ori appositis, sine misericordia urgebant, stimulis ferreis ad ambulandum urgentes. Parvulus etiam ab uberibus maternis rapientes, insontem infantiam elidebant ad terram. Alios e regione pedes tenentes, a meatu prorsus naturali, usque ad arcem capitis dissipabant. Alii candentis ferri laminis adusti sunt, aptantesque fustes in modum serrarum ex palmis cum stirpibus, et dorsa Christianorum cum illis flagellantes, non tantum ossa confringebant, sed etiam terbrantes aculei intrinsecus remanebant, dissipatisque carnibus, viscera pandebantur. Nonnulli vero, ligatis pedibus post terga currentium equorum, inter spinosa loca silvarum ducebantur, ut, ducti et reducti, dumosis lignorum aculeis eorum corpora carperentur, ac diu et sæpius tibiis torquendo tinnientibus chordis constringebant. Feminas autem per unum pedem appendentes, palis minoribus dentatis rectis * in capite, crinibusque in eisdem colligatis, ac vehementius stringentes simul cum capillis omnem pelliculam auferebant, ingentia pondera in uno pede colligantes, et laminas ferri ignitas dorso, ventri, mamillis ac lateribus apponentes n.

nec mitius in-
terim ceteros
Christianos
habet.

* jactis

F n

ANNOTATA.

a Pagani, de quibus Acta, Agareni seu Saraceni fuisse dicuntur sæpe infra.

b Anachronismus insignis est: nam Saraceni Hispaniam non occuparunt, nisi sub annum 713. Sed forte Hispania Tingitana, pars Africae Hispaniæ obversa, intelligi debet. Varias eruditorum sententias de barbaris, qui S. Placidum ejusque Socios interemerunt, vide § 9 Comment. prævii. Quæ præ ceteris, ibidem memoratis, arrideat, vide num. 147.

c Abdala nullus anno 344 sive in Hispania, in qua tunc Theudis regnabat, sive in Africa, aut alibi regnasse scitur.

d Moloch idolum Ammonitarum, de quo 3 Reg., cap. 11 et alibi. Moloch et Remphæ meminit S. Stephanus, Act. 7, v. 43. Porro Luciferum inter deos a Saracenis habitum, scribit S. Hieronymus in Hilarione. Mabillonius in Annotatis.

e Sacris Fastis inseritur die 5 Octobris: sed mense Septembri occisus fuit, ut ex sequentibus sequitur

A sequitur. Vide num. 148 Comment. prævii et infra lit. f ad cap. 6.

f Forte hæc nomina Actorum auctor aut interpolator quispiam aliunde corrasa pro arbitrio S. Placidi germanis Sociisque martyrii applicuit. Vide num. 10 Commentarii prævii. Faustus vero et Firmatus monachi fuisse non videntur, sed Eutychiei, Victorini et Flaviæ comites; nam tunc hic, tum num. 56 S. Placido, præter Donatum et Gordianum, monachi fuisse dicuntur 30; qui alioqui 32 fuissent.

g Hæc Wandalos indicare videntur. Vide num. 144.

h Sophoniae 1, v. 45 et 16 hoc ordine ista leguntur: Dies iræ dies illa, dies tribulationis et angustiae, dies calamitatis et miserie, dies tenebrarum et caliginis, dies nebulae et turbinis. Dies tubæ et clangoris super civitates munitas et super angulos excelsos.

i Ex Pauli Ep. ad Ephesios cap. 6, v. 11.

k Ep. 1 Petri 5, v. 8.

l Psalm. 58, v. 1.

m Alludit hic auctor seu interpolator Actorum ad fictitias Gordiani litteras, de quibus, aliisque consule §§ 3 et 4. Litteræ ipsæ habentur in Appendice ad Chronicum Cassinense, Parisiis typis editum anno 1605.

n Hæc omnia ex Victore Vitensi de Persecutione Vandalica sparsim excerpta sunt. Vide num. 145 Comment. prævii.

CAPUT IV.

Sancti, iterum iterumque cruciati, capite tandem minuuntur, et a Gordiano sepulture mandantur.

Iterum Mamucha, primum quidem universos cædi,

C Sancta vero virgo Flavia, dum in carceris ergastulo cum Fratribus esset retrusa, Placidum, fratrem suum, alloquebatur, dicens: Jam sacris tuis orationibus, Placide frater, faventibus, inchoavi martyrium, nunc vero obsecro, ne desistas inchoata perficere. Ora attentius, rogo, ut dignum faciat dominus Jesus Christus desiderium cordis nostri ante conspectum gloriæ suæ, et tribuat nobis, quod promittere dignatus est suis fidelibus, et omnibus quærentibus gratiam suam. Sanctus autem Domini Placidus, aperiens os suum, Eutychieum et Victorinum, fratres suos, et virginem Flaviam, sororem suam, Sociosque triginta tres consolabatur, dicens: Forti animo estote, suspicite in cælum, et precibus exorate cuncta Regentem, ut patris Benedicti intercessione nobis patiendi tolerantiam donet. Alia vero die dux Mamucha, residens in consistorio, jussit, sanctos Dei martyres Placidum, Eutychieum, Victorinum et virginem Flaviam cum triginta tribus Sociis suis sibi præsentari, et gravissime fustibus cædi, et per pedes suspendi, ac membris omnibus acriter torqueri, fumumque horridum sub eis administrari: Negate Christum vestrum, et dicite in eum convicia, et dabimus vobis bona hujus mundi. Post hæc sanctus martyr Christi Placidus, erectis in cælum oculis, clamabat ad Dominum dicens: » Narraverunt nobis iniqui fabulationes, sed non » ita, ut lex tua » Domine a. Omnia mandata

tua veritas, iniqui persecuti sunt nos, adjuva nos, Domine, Deus noster.

72 Quinta vero die, videntes pagani, quod sancti Dei martyres Placidus, Eutychieus, Victorinus et Flavia virgo speciali quodam amore essent obligati, et honore se invicem prævenirent, quod una cibum caperent, quod segregati ab aliis starent, quod simul soli orarent, mirati sunt, et dicebat alter ad alterum: Isti affinitate conjuncti sunt, ideo ab aliis dividuntur. Interrogans itaque Sanctos unus ex paganis per interpretem, quo utebantur, dixit ad eos: Quam generositatem fertis inter vos? Responderunt hi: Quatuor germani fratres sumus, ex uno viro et femina generati. Ille vero rursus percontatus est eos, dicens: Ex ista patria estis, an ex alia regione? Et responderunt Sancti, dicentes: Romani sumus et Christiani. Et ille: Bene contingit vobis, quia hominum omnium genus semper voluistis humiliare, et dominium exercere, nulli unquam genti voluistis subdere colla. Sed dicite nobis, quæ sunt nomina vestra? Ad hæc sanctus Placidus proloquens, ait: Hi duo fratres mei, Eutychieus et Victorinus b vocantur. Hæc autem soror mea et virgo, Flavia dicitur. Ego vero peccator, Placidus Monachus vocor. Et ille, Assentite, inquit, nobis, et proderit vobis; negate, Christum vestrum Deum esse, et nostro more Luciferum sidus Dei nostri Rempham excolite, ut frui possitis una nobiscum hujus gaudiis vitæ. Respondens autem sanctus martyr Placidus, dixit: Absit hoc a nobis, ut Deum nostrum Jesum Christum, Creatorem cæli et terræ, negemus, et hominem perditum pro Deo colamus, qui jam a Domino Jesu Christo cum diabolo et angelis ejus damnatus est in inferno, perpetuo igni exurendus.

73 Hæc pagani ex Martyris ore dum verba audissent, Mamuchæ duci nunciare curarunt. Sævissimus autem dux, furore nimio accensus, jussit, sanctissimum Placidum cum duobus Fratribus et cum sorore Flavia tandiu virgis mactari, donec inter manus deficerent. Quod dum factum fuisset, pagani, existimantes eos mortuos, recesserunt. Sed Deus omnipotens, cui cura est, et sollicitudo suorum, misit angelum suum sanctum, qui sanctorum martyrum Placidi, Eutychiei, Victorini et virginis Flaviæ roboravit corpora, et curavit plagarum vulnera. Mane autem facto, pagani, redeuntes ad stadium, sanctosque Martyres Dei illæsos consistere perspicentes, dicebant ad eos: Animadvertite et videte, quanta misericordia usi sunt Deus et propheta noster in vobis, qui, cum debuissent interficere vos, contulerunt vobis sanitatem. Relinquitte ergo vanitatem et sectam superstitionis, et adorate eos, qui præstiterunt vobis sanitatem, et gubernent vitam vestram. Sanctus Placidus respondit: Vos potius relinquitte diabolum, quem adoratis, et adorate Dominum nostrum Jesum Christum, qui fecit cælum et terram, mare et omnia, quæ in eis sunt, relinquitte perditum ipsum vestrum prophetam, et satanam, quem is pro Deo coluit, cum quo damnatus est in ignem eternum.

74 Saraceni autem, cum viderent, quod neque minis, neque promissionibus Sanctos Dei ad suam culturam valerent inflectere, acta et dicta duci seriatim referre curarunt. Dux vero sævus indignans, jussit, sanctum Placidum cum Sorore et duobus Fratribus suis per pedes suspendi, et fustibus cædi, et fumum acerrimum submi-

AUCTORE.
PSEUDO-
GORDIANO-
dein vero
S. Placidum
et Fratres,

E

b

vix non ad
necem, jubet;

F

quod cum
frustra fieret,
Placido lin-
qua præcidi-
tur,

AUCTORE
PSEUDO-
GORDIANO.

subministrari, clamantibus paganis juxta consuetudinem : Negate Christum vestrum, negate. Quod dum factum fuisset, clamabat beatus Placidus una cum fratribus suis Eutychio et Victorino ac virgine Flavia, quasi ex uno ore, dicentes : Gratias tibi agimus, Domine Jesu Christe, qui confortas servos tuos, in te sperantes. At durissimus dux, dolore et ira permotus, beatissimo martyri Placido, qui prae omnibus et pro omnibus loquebatur, cum lapide os et arterias confringi jussit, dicens : Si non negabis Christum tuum, et tu et alii mala morte peribitis. Sanctus vero martyr Placidus glorificat Dominum, dicens : Gratias tibi ago, Domine Jesu Christe, qui me computare dignatus es in numero servorum tuorum. Non ferens autem impiissimus dux, quod sic beatissimus Placidus saepe Christum nominaret, ira magna accensus, jussit, ei linguam radicitus amputari. Sanctus vero Placidus clamabat, lingua praecisa e dicens : Benedictum nomen et virtus Domini nostri Jesu Christi, cujus nomen et virtus permanent in secula, qui et liberat nos ab omni malo semper.

B
stupro expo-
nitor Flavia :

75 Cumque Fratres ejus et Soror respondissent, Amen, prae nimia ira frendens dentibus saevissimus dux, jussit, eos iterum gravissimis fustibus caedi. Sanctam vero virginem Flaviam truculentus arbiter praecipit, tradi quibusdam lenonibus de exercitu suo ad corrumendum, dicens : Invitate ad turpitudinem ejus omnem exercitum. Sancta autem virgo Flavia, prolata sententiam in se dum agnovisset, suspexit in caelum, et ait : » Deus, qui sedes super thronos » et judicas aequitatem d » « esto mihi in Deum » protectorem, et in locum refugii, ut salvam me facias e. » Surrexit in me iudex iniquus, mordens carnes meas canina rabie, misit truces manus ad verbera, pedibus appensa sum, fustibus acerrime verberata sum, omnibus membris crudelissime torta sum, fumus horridus sub me administratus est, impingatur, dux saevus sanguine meo : tuus est amor, tua fidelitas, pro te haec omnia patior; respice in me, sancte Deus Sabaoth, ne polluant inimici famulam tuam, ne dicant : Pravaluimus adversus eam. Oravit, et ecce subito virtus divina super Virginem sanctam respiciens, suo illam munimine sepsit. Nam, cum ad ducis imperium lenones sanctam virginem Flaviam vellent stuprare, vim ei inferre volentes, quicumque manus ad eam contingendam misissent, stupebant nervi eorum, et arefiebant manus et brachia illorum, et prae dolore ex intimo corde mugitum reddebant. Ipsa autem beatissima virgo Flavia, cum fuisset, sicut jam diximus, cum Fratribus suis multoties pro Christi nomine casa et torta, et diversis suppliciiis affecta, immobilis in fide Christi permansit.

tandem, ex-
pugnandis
Martyribus

76 Posthaec impiissimus dux Mamucha sanctos Dei martyres Placidum, Eutychem, Victorinum et virginem Flaviam suo examini fecit assisti, quo tumenti pectore, facie furibunda, vibranti capite, ita est allocutus : Quousque insipientes vos nostra tolerat clementia? Hortor et commoneo vos, Crucifixum negate, et adorare Deum, cui excellentissimus rex noster Abdala cervicem suam flectit; sin alias, acerrima morte peribitis. Sanctus Placidus respondit : O infelices, quare mentis vestrae oculos, atra orbatos caligine, non exeritis? Credite in Dominum Jesum Christum, Creatorem caeli et terrae, et dimittite diabolum, quem adoratis, et falsum vestrum prophetam relinquit. Quod si non

* an abduc-
tos?

feceritis, ignis vos aeternus excipiet. Mamucha vero posthaec conversus ad sanctos martyres Eutychem, Victorinum et virginem Flaviam, dixit ad eos : Dicite, infelices et miseri, derelinquitis Crucifixum, an cum Placido seductore perire decrevistis? Sancti Martyres dixerunt : Jam saepius tibi diximus, quia nullo pacto nullaque ratione Dominum nostrum Jesum Christum relinquitis, monita vero vestra, veluti lutum, quod pedimus conculcatur, abominamur.

77 His auditis, saevissimus Mamucha, nimis furis incitatus, jussit, sanctos Dei martyres Placidum, Eutychem, Victorinum et Flaviam strictius ligari, et super tibias eorum anchoras navium poni, et super anchoras lapides magnos superponi, ut, hoc dolore compulsi, Christum negarent. Pagani vero, jussa iniquissimi ducis perficientes, clamabant : Nisi negaveritis, Christum vestrum Deum esse, acerba morte in tali supplicio consummabimini. Cumque die ipsa et nocte tota in tanto cruciati perdurassent, et sanctus Domini Placidus psalleret, et Soror ac Fratres ejus orarent, et Deo gratias agerent, die altera illucescente f, pagani ad Martyres reversi sunt, videntesque, illos immobiles in fide Christi persistere dicebant : Num vobis corneas fibras, num lapidosa pectora nutritis, qui salutaribus consiliis non acquiescitis? Respicite vosmetipsos, et, Christum Deum esse, negate, et dabimus vobis aurum et argentum, pallia deaurata, et lapides pretiosos. Sanctus Placidus respondit : Neque pro auro, pro argento, sive pro palliis deauratis, aut lapidibus pretiosis vestrae impietate et perversae suggestioni assensum dabimus, ut Christum negemus. Justitiae namque rigor et veritatis via flecti non novit, si forti pectore retinetur. Id ipsum sancti Dei Eutychem, Victorinus et beata Flavia virgo affirmabant.

ultima ma-
china, sed
aeque

E

incassum
adhibita.

78 Adhaec satellites satanae vehementer irati, rem, prout erat, duci per ordinem pandunt. Saevissimus vero Mamucha, terribili furore et ira succensus, dictavit sententiam, dicens : Placidum, Eutychem, Victorinum, Faustum, praecpta contemneres, et Christum, qui a Judaeis crucifixus est, pro Deo colentes, nostramque culturam nostrumque prophetam Moloch abominantes, capite caedi jubemus, et corpora eorum inhumata lupis ac canibus et volucris caeli devoranda relinqui. Nequissimi autem ministri concito gradu revertentes, ejecerunt Sanctos de custodia, in qua clausi detinebantur, et usque ad littus maris, in quo decollandi erant, eos flagellando perduxerunt. Quo dum venissent pagani, ad Sanctos proloquentes, dixerunt : Obsecundabitis jussioni invictissimi duci Mamuchae, ut Chrisum negetis, et Deum more nostro adoretis et colatis?

F

79 Sancti autem Martyres, eorum monita abdicantes, dicebant : Numquam Creatorem nostrum negamus, numquam ab ejus cultura recedimus. Alium vero Deum omnino nescimus, neque adoramus, praeter Dominum nostrum Jesum Christum, cui nosmetipsos hostiam vivam in sacrificium offerimus. Christiani sumus, et pro nomine Domini nostri Jesu Christi magis mori, quam vivere desideramus. Jam perficite in nobis, quod vobis videtur. Haec ubi dicta dederunt, beatissimus martyr Placidus, oculos in caelum elevans, oravit ad Dominum, dicens : Domine Jesu Christe, Fili Dei vivi, qui de caelis ad terram descendisti, et pro nostra salute Crucis patibulum sustinuisti, propitius esto nobis, famulis

die iv Octo-
bris omnes
capite minu-
untur.

A famulis tuis, et per intercessionem magistri nostri servi tui Benedicti, da nobis virtutis constantiam, ut participes gloriosissimæ anastasis effecti, hujus agonis stadium intrepido animo, mente robusta percurrere valeamus, ne humani generis inimicus aliquod obstaculum nostris anteferat mentibus, ne princeps tenebrarum et complices ejus impediunt. Sed angelus testamenti tui Michaël nostras animas in pace suscipiat, quia tu es Deus benedictus et gloriosus in sæcula sæculorum. Cumque sancti martyres Euty chius, Victorinus et virgo Flavia cum triginta tribus Sociis suis respondissent, Amen, flectentes genua decollati sunt una cum beatissimo Placido, tertio Nonas Octobris, apud Siciliam in portu Messanæ civitatis. Jacuerunt autam post decollationem corpora eorum juxta mare diebus quatuor g.

g
quorum,
quinto post
die pereunti-
bus mari Sa-
racenis,

B 80 Post passionem vero beatissimi Placidi martyris et Sociorum ejus, Mamucha, impiissimus dux Saracenorum, necdum saturatus de sanguine Sanctorum, quem innocenter effundi fecerat, præcepit, ut monasterium illud, quod beatus Placidus ædificaverat, in quo etiam et habitaverat, incenderetur, et fundamentis everteretur. Sicque factum est, ut per quatuor dies, in quibus post decollationem corpora Sanctorum jacuerant in littore, monasterium omne incensum, et solo tenuis eversum est *, ita ut etiam fundamenta monasterii Saraceni evellerent, et lapides in mare projicerent. Interea hoc mare sedatur, ventorum turbines pacificantur, nautis via panditur. Quod crudelissimus dux perspicuens, imperat, ut omnes Saraceni ad mare redirent, quatenus, signo dato, naves conscenderent. Aurora autem quinti diei illucescente, Saraceni cum duce suo Mamucha naves conscendentes, æquoris alta sulcare cœperunt. Præcelsitudinis vero magnitudine, ecclesiam, quam intra monasterium suum beatus Placidus in honore sancti Johannis Baptistæ ædificaverat, cum esset ampla et alta, Saraceni succendere sive evertere non poterunt h, sed modis omnibus, quibus poterant, polluerunt et profanaverunt. Nam trabes, quas intus in ecclesia invenerunt, minutatim præciderunt, ecclesiam adulteriis coinquinaverunt, altare Domini stercore et urinis fœdaverunt, et super illud secussum ierunt, et, quicquid pravum vel dici vel cogitari potest, ibidem exercuerunt. Et, sicut ante descripsimus, naves conscendentes, quanta instantia poterant, navigare cœperunt. Cumque jam in Phari medio esset, (nam Rhegium tendere disposuerant) subito tempestas magna exorta est, ita ut nec retro, nec ante, ultra procedere possent, sed comprehensæ a currentibus undis in medio Phari, justo Dei judicio centum naves simul cum Saracenis sexdecim millibus octingentis demersæ sunt in profundum maris i.

* fuerit

h

i
corpora Gor-
dianus sepe-
lit.

C 81 Corpora vero sanctorum Martyrum adhuc jacebant in littore, ubi nulla fera, et nulla avis ea tetigit, et pro fetore suavissimum odorem emanabant. Gordianus autem, qui beatum Placidum a Cassinensi cœnobio secutus fuerat, quique, ut supra retulimus, tempore captionis ejus fugiens evaserat, qui et requirebat Sanctos noctis tempore, et confortabat, dum essent in carcere, tulit corpus beati Placidi martyris, domini sui, et corpora sanctorum Euty chii et Victorini fratrum ejus, ac sanctæ virginis Flaviæ, sororis illius, et capita eorum jungens corporibus, prout potuit, in ecclesia S. Johannis Baptistæ

sepelivit, mundans eam prius ab omni Saracenororum immunditia. Nam sola eadem ecclesia, ut supra descripsimus, ex omnibus monasterii ædificiis remanserat. Reliqua vero sanctorum triginta trium Martyrum corpora, miro odore fragrantia, ibidem, ubi decollati fuerant, in arena sepelivit, ubi beneficia sua Jesus Christus, Dominus noster, meritis sanctorum martyrum Placidi et Sociorum ejus intervenientibus præstare non desinit usque in hodiernum diem. Cæci namque ibidem illuminantur, claudi curantur, surdi auditum recipiunt, leprosi mundantur, dæmones effugantur, et omnes infirmi salvantur.

AUCTORE
PSEUDO-
GORDIANO.

82 Tali modo sanctissimus martyr Domini Placidus cum Sociis suis, diversis tribulationibus et suppliciis agitatus, dealbavit stolam suam in sanguine Agni, qui tollit peccata mundi, quem modo sequitur per paradisi amœnitates, insertus Apostolis, quia totum reliquit; Martyribus, quia martyrium pacis et pesecutionis in se sustinuit; Confessoribus, quia Christum coram fidelibus et infidelibus confessus est; Virginitatis, quia virginitatem cordis et corporis custodivit. His insertus choris, Regem immensum collaudare non cessat, ferens coronam rosis et liliis intextam, cantansque canticum in exultatione et gaudio voce infatigabili, et merito. Nam per hunc facta est Cassinensis ecclesia purpurea, quæ antea in patris Benedicti operibus extiterat candida, quia, primus ex eodem verbo et exemplo plurimis in Christi bello exitit doctor. Hic Benedicti patris temporibus primus contra paganos prælium cœpit. Hic inter Christi milites antesignanus, hic inter pesecutionum furentium initia cum ipso infestationis principe auctore Mamucha congressus, dum inexpugnabili firmitate adversarium vicit, vincendi ceteris viam fecit. Ideoque nunc cum his, qui Agnum sequuntur, canticum novum decantare non cessat. Apud hunc Agnum dignetur pro nobis intervenire, et, maculis omnibus expiatis, nos vellere velit induere. Omnes repræsentans eidem, quem sequitur, Agno, ut, quos redemit sanguine suo, non juri sinat subiacere alieno.

S. Placidi, hoc
modo extin-
cti elogium

E

83 Passus est autem beatissimus Placidus, martyr Domini nostri Jesu Christi præcelsus, anno ætatis suæ vigesimo sexto, cum duobus fratribus suis Euty chio, Victorino, et sorore virgine Flavia, Fausto et Firmato diacono, simul ac Monachis triginta, sub sævissimo rege Abdala et duce Mamucha, tertio decimo anno k Justiniani imperatoris, apud Messanam, Siciliæ civitatem, tertio Nonas Octobris, regnante Domino nostro Jesu Christo, qui vivit et regnat cum Patre in unitate Spiritus Sancti, Deus per omnia sæcula sæculorum. Amen. Dies autem vitæ beatissimi Martyris ita numerantur. Oblatus est Deo a patre suo, Tertullo patricio, et traditus beato Benedicto, septimo anno ætatis suæ; habitavit cum eo apud Sublacum annis quinque, commoratus est in monasterio Cassinensi, quod ipse una cum magistro suo Benedicto et discipulo Mauro in proprio rure ædificaverat, annis novem. Construxit in suo patrimonio monasterium apud Siciliam per annos quatuor. Præfuit eidem monasterio anno uno, qui simul fiunt anni sex atque viginti. Natus anno Dominicæ Incarnationis quintodecimo ac quingentesimo. Martyrio coronatus quadragesimo primo ac quingentesimo.

et chronolo-
gica ejus vite
synopsis.

F

k

ANNO-

ACTORE.
PSEUDO-
GORDIANO.

ANNOTATA.

a *Psalm.* 418, v. 85.
b Evurtius et Victorius male legitur in Vita contracta S. Placidi apud Mabillonium tom. I Actorum SS. Benedictinorum pag. 80.

c Simile miraculum refert Victor Vitensis lib. v de Persecutione Vandalica num. 6 de Typasensibus Martyribus in Mauritiana Majori his verbis: Quae cum regi (Huneric) innotuisset, comitem quemdam cum iracundia dirigens, praecipit, ut in medio foro, congregata illuc omni provincia, linguas eis et manus dexterarum radicitus abscedisset. Quod cum factum fuisset, Spiritu Sancto praestante, ita locuti sunt et loquuntur, quomodo antea loquebantur. Sed si quis incredulus esse voluerit, pergat nunc Constantinopolim, et ibi reperiet unum de illis, subdiaconem Reparatum, sermones politos sine ulla offensione loquentem. Factum in S. Placido simile miraculum aequè indubitanter crederem, modo pari auctoritate et testimonio niteretur.

B d Sedisti super thronum, qui iudicas iustitiam. *Psalm* 9, v. 5.

e *Psalm.* 30, v. 3.

f Haec S. Placidi Sociorumque certaminis postrema fuit: illius durationem ita colligit Octavianus Cajetanus animadversione 17 in Vitam et Passionem S. Placidi et Sociorum: Donatus in nocturna synaxi, ac proin a media nocte occisus (ex num. 59 hic) Placidus ceterique ante Mamucham sisti et fustigari iussi. Id factum ait Stephanus Aniciensis, orto jam sole (num. 28) a quo dies numeramus. Exin a Mamucha inclusi per septem dies sine cibo (ita Acta hic num. 61.) Ubi defludere, revocantur ad tribunal et cruciantur. Quatuor per dies torti ex Stephano (num. 29.) Deinde in custodiam trusus Gordianus nocte invisit. Mane ad Mamucham reducti, torquentur: decurso in tormentis die, retruduntur in carcerem (ex num. 68 hic) sole exorto, (ex num. 71) rursus excruciantur. Quinto post die (ex num 72) virgis ad mortem mactati, sed curantur ab angelis. Postquam illuxit, diversis suppliciis affecti die ac tota nocte (ex num 73, et binis seqq.) Mox enata luce (ex num 76 et seqq.) damnati decollati. Quos dies si collegerimus 20 reperiemus. Igitur si Natales ipsos connumeremus, Donatus undeviginti ante Placidum dies mortem obiit. Placidus & Nonas Octobris, Donatus 16 Kal. Octobris. Ita Cajetanus num. 448 Comment. praevii laudatus.

g Sepulta quinto post martyrium die.

h Triplicem cladem monasterium passum dicitur; hanc primam, secundam anno 669, tertiam sub annum 880. Vide num. 455 et 461. Mirum est, Templum illud, non modo post hanc, sed etiam post binas alias barbarorum irruptiones superstes, ut aiunt, fuisse.

i Simile quid Alarico Gothorum regi, Siciliae excidium meditantis, sub initium seculi v contigit. Ex Jornande de Rebus Geticis cap. 30.

k Lege annum Justiniani 15, vel Incarnationis 539: alias haec temporum nota non congruunt. De anno, quo S. Placidus et Socii occisi fuere, censule num. 447 Comment. praevii.

CAPUT VII.

Monasterii Messanensis instauratio et sanctorum Martyrum cultus.

Explicitis his, quae ad passionem beatissimi martyris Placidi Sociorumque ejus pertinebant, nunc ejus destructionem restaurationemque cœnobii, vel qualia quantaque post ipsius decessum loci incolae sint perpessi, curabo posterorum mandare memoriae, sive ut rei notitia habeatur in promptu, sive ut in eorum multimoda mirabilique erectione, Domini misericordia collaudetur, qui flagellat omnem filium, quem recipit, et post lacrymationem et fletum, exultationem inducit. Postquam perversi doli artifex Mamucha cum omni exercitu suo in maris profunda demersus est, et ad Siculorum notitiam pervenisset, qualiter sanctus Domini Placidus cum Fratribus et Sociis suis martyrium suscepisset, illico ex tota insula innumerabilis turba occurrit, sciscitans, qualiter hoc evenisset. A minimo namque usque ad maximum acerrimus fletus omnes tenebat. Messalinus vero et filii ejus, audientes, sanctum Domini Placidum martyrio coronatum, scissis vestibus, pulvere asperso capite, ad sepulcrum venerunt. Posthæc Messalinus et Pompejus Cilius, consilio habito, legatos Cassinum ad patrem Benedictum direxerunt, destinantes epistolam, hæc continentem:

85 Universali Monachorum institutori atque doctori Benedicto, servi filii ejus desolati et destituti pastore, cum subiectione debita obedientiam. Quia nihil paternitati vestrae incognitum esse rectum duximus, de his, quae apud nos actitata sunt, scire vestram sanctitatem volumus, religiosissimum ac sanctissimum discipulum vestrum Placidum tertio Nonas Octobris post multa tormentorum genera gladii animadversione migrasse ad Dominum. A duce namque Saracenorum Mamucha cum fratribus suis Eutychio, Victorino ac sorore virgine Flavia, Fausto, Firmato et Monachis triginta captus, post verberum mactationem, suspensionem, fumi administrationem, membrorum omnium tortionem, arteriarum et dentium confectionem necnon et linguae abscissionem, capite cum omnibus Sociis truncatus est. Unde suppliciter vestram paternitatem poscimus, ut ad cortes et possessiones retinendas discipulos mittere dignemini h etc.

86 Exhilaratus itaque de sanctis apicibus pater sanctus, palmas ad alta sustollens, gratias egit Redemptori omnium, dicens: Grates tibi nunc promo, cunctorum Vita salusque, qui fructum laborum meorum dilectissimum Placidum, singularem et unicum mei pectoris filium, ad tuum fecisti conscendere solium. Hæc pater sanctissimus proclamans, et super beatissimi Martyris passionem ultra modum spirituali lætitia congaudens, omnem Cassinensem convocans concionem, talem ad eos protulit orationem: Sicut patris est gaudere in suorum profectibus filiorum, ita et filiorum est augmentum patris sua lucra reputare. Quapropter noveritis dulcissimum

D

Intellecta e
Siculis

a

E

Martyrum
causa,

F

b

S. Benedictus

simum

A *simum filium meum Placidum, martyriali tra-bea adornatum, migrasse ad Dominum. Jam enim meis interioribus oculis ejus immaculatam hostiam et Deo beneplacentem deduxi in alta cœlorum. Hunc nempe tempore, quo illum a patre suo suscepi, memineram esse mortalem, nec fefellit opinio. Nunc non est, quod conquerar. Habeo, in quo Deo gratias agam, quia semper optavi, ut de fructu cordis mei omnipotenti Deo sacrificium offerretur. Nihil enim hoc sacrificio habui pretiosius, nihil amabilius, nihil carius. Elegit namque Placidus pro Christo momentaneam mortem, et pervenit ad eum, in cœlesti solio ad dexteram Patris regnantem. Ob id enim Christus pro omnibus mortuus est, ut nos, non nobis, sed Christo viveremus. Grates autem omnium Redemptori refero, quia ingratus esse non possum.*

novam monachorum coloniam Messanam mittit.

B *87 Congaudendum enim mihi scilicet, quod talem Discipulum habuerim, non dolendum, quod amiserim. Nam illud munus fuit, hoc debitum, scilicet, quod functus sum famulatu Placidi, discipuli mei, quamdiu Deus voluit, et post, qui dedit, recepit. Quod naturæ communis fuit, Placidus pro Christo posuit, et, quod singularis est gratiæ, meruit. Cur autem ego doleam mihi Placidum, filium meum, ereptum, cum ad salutem nostram Deus Filio suo non pepererit, sed pro nobis omnibus tradidit illum? Quis umquam exceptus est a conditione moriendi, qui non est exceptus a conditione nascendi? Non ergo doleam Placidum filium, quem scio, transisse de morte ad vitam. In illius namque morte gaudendum est, non dolendum, quia illam pro veritate et æterni Regis fide gustavit. Nam cur ergo te, Placide, fili carissime, doleam, qui mihi sic ereptus es, ut omnium esses? Non enim perdidisti usum naturæ tuæ, sed commutasti. Ante corpore inseparabilis a Deo existens, nunc individuum cum Deo es permanens. Felicia verba, quæ in te expendi, felices labores, quos in te sustinui, dum viveres mecum! Non te Tertulli, patris tui, amor a me divellere potuit, nec ipse mihi umquam patrem prætulisti, quousque ad æternam vitam migrasti. *c* Hæc et his similia patre Benedicto proloquente, ex et *e* consilio totius Cassinensis Congregationis quosdam ex discipulis suis ad Siciliam direxit, præcipiens illis, eos citius properare ad prædictam insulam, ad monasterium beati martyris Placidi restaurandum, et cortes ac villas Tertulli patricii gubernandas.*

* lege potius separabilis seu separatus

* et abundat

quæ illuc appulsa,

88 Qui præceptis obsecundantes, dum ad Siciliam pervenerunt, servos beati martyris Placidi evocantes, dixerunt: Ubi posuistis lumen mundi, et decorem Cassinensis ecclesiæ Placidum, patris Benedicti discipulum? Dicite nobis, ubi panis requieii jacet, ubi cœlestis Regis abscondita est pecunia, et multa his similia. Illi autem respondentes dixerunt, illos ad ecclesiam sancti Baptistæ Joannis esse, et locum, in quo Placidus, Christi testis, sepultus jacebat, ostenderunt. Qui, ruentes in terram, cum timore et gaudio magno sanctum sepulcrum deosculari cœperunt, exequias, ut ita dicam, agentes, quasi quidam angeli carni beato martyri Placido, in cujus passione cœli patuerunt, angeli incubuerunt, homines exultaverunt, terra lætata est. Videntes itaque fratres sepulcrum, in quo Placidus, pater sanctissimus,

reconditus erat, cum singultu et lacrymis clamabant, dicentes: Virorum sanctissime, qui, superni Regis vallatus munimine, mundi conculcasti principem, intercede pro nobis ad Dominum, quatenus, suis suffragantibus meritis, per tua vestigia incidere et cœlica gaudia capere valeamus.

AUCTORE PSEUDO-GORDIANO.

*89 Hæc et multa alia cum dixissent, quasi corporaliter eum viderent, lacrymis nequam parcebant, sine intermissione sanctum deosculantes sepulcrum. Odor enim paradisi suavitate, ut ita dicam, ex sepulcro manabat, irrigabant lacrymis, levigabant ingemiscentes, exosculabantur delectantes. Episcopus namque Messanæ civitatis, ubi patris Benedicti discipulos ad monasterium restaurandum et cortes ac possessiones gubernandas venisse comperit, ad eos accedere statuit, salutansque in osculo sancto, dicebat ad eos: Non passus est Deus opera, atque labores patris sanctissimi, Deo dilectissimi Placidi, perditum iri, sed quasi post transmirationem Israelis de Ægypto, restituit filius Sem possessam a Cananæis regionem Palæstinæ propriam, quibus propter naturalium filiorum ejus opus, pater eorum, heres mundi, cum juramento confirmavit distributionis testamentum, ut nullo aliquando tempore diriperent invicem possessiones, ut ante cataclysmum fecerant, et iniquitatibus et sanguinibus terram contaminarent; ita et super beatissimo Placido, patre nostro, justa retribuens, fecit Deus noster, transmittendo fratres ejus et filios ad monasterium gubernandum et restaurandum et cortes et possessiones illius retinendas. Etenim juxta Scripturam, in multas generationes Deus bona tribuit, qui secundum Mosaicum obitum spiritum Placidi restituit Patri. Siquidem ille audivit: Ascende in montem, et ibi morere *d*. Hic, Exi, inquit, a Cassino, Placide, et, post paululum Siciliæ insulam ingrediens, per martyrium carneam transibis vitam atque corruptibilem. Igitur Deus verax est, et impossibile est, mentiri Deum. Sic accidit Placido beatissimo patri. Facta sunt autem hæc dispensatione Dei; nam ideo Mamucham, crudelissimum Christianorum persecutorem, et violentæ vocis ventosum, surreptionem, tempestatem, luctum atque turbationem ad has partes venire permisit, ut Placidus cum Fratribus et Discipulis suis martyrio coronaretur. Dirumpens igitur vinculum ligaturæ corporis sui per medios fluctus vitæ præsentis volavit in alta cœlorum.*

S. Placidi sepulcrum veneratur.

E

d

F

*90 In talibus die decurso, episcopus cum diemque ejus multitudinem populi, quæ cum eo venerat, deosculans sanctum sepulcrum, recessit ad sua. Anniversario autem passionis die beati Placidi et Sociorum ejus adveniente, turba multa cum cereis et thymiamatibus ad sanctissimi Placidi martyris et Sociorum ejus sepulcra convenientes, die noctuque ad ejus honorem persistentes in ecclesia, Domino laudes decantabant; omnes, inquam, convenientes, a viris usque ad mulieres et infantes, oblationes et vota regaliter comportantes *e*. Oportebat enim sanctam festivitatem celebrare in lumine scientiæ, et intellecta splendoris populum adorare. His quoque temporibus beatissimus pater Benedictus plenus virtutibus et sanctitate feliciter migravit ad Dominum anno Verbi Incarnati quadragesimo secundo ac quingentesimo *f*, cum præfuisset in Cassinensis cœnobii regimine annis quatuordecim,*

diemque ejus anniversarium una cum Messanensibus festum agit.

e

f

ACTORE-
PSEUDO-
GORDIANO.
g

h
cum jam
CPolim abie-
rat Gordia-
nus.

ubi S. Placidi
Acta scripsit,
l

et cum S. Jo-
annis ecclesia
S. Placidi no-
men jam in-
duerat.

n
o
p

cim, sepultusque est ibidem ante aram sancti Baptistae Joannis g. Huic sanctissimo patri sanctus Papa Vigilius per privilegium confirmavit omnes cortes ac possessiones, quas Tertullus patricius in Sicilia ei obtulerat. Idipsum fecerunt successores ejus numero 49 h.

91 His taliter succincte libatis, quid Gordianus, martyris Placidi famulus, egerit, Opusculo praesenti tradamus. Postquam enim idem Gordianus sanctorum Martyrum corpora tradidit sepulturae, quid faceret, vel quid diceret, nesciebat. Dicebat enim intra se: Si hic maneam, nihil ultra proficiam; si ad Casinum redire voluero, omnino impossibile mihi videtur: scio enim, quanta pericula in tanto itinere mihi incumbant. Haec dum secum tacitus volveret, beati Placidi et Sociorum ejus suffragium diebus ac noctibus exorabat attentius. Quarta interea die adveniente, valde diluculo navis, Neapolitanorum mercibus onusta, in portu Messanae civitatis devenit, descendentesque nonnulli eorum ad terram, sancti Joannis Baptistae, in qua sanctus Domini martyr Placidus cum Sociis suis sepultus erat, ecclesiam devenerunt i. Quos B Gordianus adspiciens, post salutationis officia osculatus est, ac deinde percontatus est eos, dicens: Qui estis, vel unde, et quo tenditis iter? Tum illi: Neapolitani (inquiunt) sumus, et cursus noster Constantinopolim tendit k. Gordianus vero, talia ab eis dum verba audisset, gaudio ingenti perfusus est, datoque naulo, in eorum navi conscendit, longissimaque maris itinera cum eis transfretans, Constantinopolitanam pervenit ad urbem; in quam ingressus, in domo cujusdam potentissimi viri annis quampluribus hospitatus est.

92 Ibi que jussu Justiniani imperatoris l enucleatus Vitam atque miracula, necnon Passionem beatissimi martyris Placidi et sociorum ejus notificare, atque ad posteritatis memoriam Graecis litteris, quibus apprime imbutus fuerat, latius annotare curavit. Illi autem, haec audientes, glorificaverunt Deum, utique secum Gordianus in eadem urbe maneret, hortati sunt, quod et fecit. Post aliquanta vero annorum curricula, Gordianus ille valefaciens, Passionem martyris Placidi et Sociorum ejus, quam ibidem, ut supra taxavimus, Graecis apicibus exaraverat, apud illos reliquit m, ipse vero, navem conscendens, Siciliam rediit, atque ad Syracusanam urbem deveniens, paucis illic tempore supervixit, in quo semper pie sancteque vivendo, finem vitae complevit, acquirens sibi regnum aeternum, intercedentibus sanctis Martyribus, quibus fuerat famulatus.

93 Ex die vero, qua sepulta sunt corpora sanctorum martyrum Placidi, Eutychii ac Victorini fratrum, et beatissimae virginis Flaviae, sororis eorum, in ecclesia sancti Joannis Baptistae, ultra jam basilica illa sancti Johannis vocata non est n, sed in honore Sanctorum, qui intus erant sepulti, sancti Placidi ecclesia vocabatur, usque ad tempora scilicet illa, quando Romani Siciliam amiserunt o: omnibus etiam temporibus, quibus Saraceni Siciliae dominati sunt, ecclesia ipsa ex beati martyris Placidi nomine vocabatur p.

hunc Gordianum non fuisse, haec verba, quibus secunda et tertia canobii Placidiani clades significatur, aperte declarant: Qualia quantaque post ipsius decessum loci incolae sint perpassi, curabo posterorum mandare memoriae. Neque enim haec Gordiano, ante secundam illius canobii cladem dudum e vivis erepto, nota esse poterunt. Enimvero Petrum Cassinensem audire hic mihi videor, qui, quamquam hoc loco, quod tamen verbis mox relatis pollicitus est, de secunda et tertia Messanensis ecclesiae clade ne verbum quidem fecerit, fecit id tamen alibi, uti tum apud Cajetanum, tum § 10 Commentarii praevii videre est. Quod si Petrus S. Placidi Passionem exaravit, Passionis illius adjuncta, numero sane multa; dubia ut minimum, et valde incerta censenda sunt.

b Fictitius monumentis has ad S. Benedictum litteras annuera.

c Quid de hac et similibus orationibus, quae in his Actis non raro occurrunt, statuendum sit, dixi supra in Annotatis ad cap. 1, lit. f.

d Ita fere Deuteronom. cap. 32, v. 59.

e Tam antiquum S. Placidi cultum, qui paucis ab illius obitu tempore jam inde inceptus fuerit, non habeo, unde confirmem.

f Alii obiisse volunt anno 343.

g In oratorio S. Martini sepultus est secundum Vitam S. Mauri. Sed Actis S. Placidi hic consonat, utrisque auctoritate longe potior, Gregorius Magnus lib. II Dialog. cap. 37.

h Deducunt hi nos ad Joannem VIII, qui sedit ab anno 872 usque ad annum 882, sub quo probabiliter contigit tertium Messanensis monasterii excidium. Vide supra lit. h in Annotatis ad cap. praecedens.

i Igitur quarto die ab obitu suo, et quidem valde diluculo, in S. Joannis Baptistae templo S. Placidus jam fuerat sepultus. At num. 80 Saraceni Messana solvissae dicuntur tantum die quinto mane. Verosimiliter existimo, post horum discessum S. Placidi corpus in S. Joannis Baptistae templum fuisse illatum.

k Iter illud Gordiani fabulam sapit. Vide dicta num. 38 et seq. Comment. praevii.

l Altera fabula. Vide num. 37 et seqq. Comment. praev.

m Id quoque figmentum apparet, ut haec Acta a Gordiano vere aliquando fuisse conscripta, crederetur, inventum.

n Universim id verum non est: nam S. Joannis Baptistae nomine appellatur in diplomate anni 1136, citato num. 161 Comment. praevii.

o De tempore, quo Saraceni Siciliam occuparunt, vide dicta num. 160 Comment. praevii.

p Petrus Casinensis apud Octavianum Cajetanum hunc eundem locum, quantum apparet, laudans, haec addit: Itaque dum jam dicta insula Francis (Normannos intelligit) repleta fuisset, ecclesia, in qua S. Placidus quiescebat, non ejusdem Martyris nomine, ut antea diximus, sed S. Jacinthi illum nominare ceperunt, nescientes proprietatem nominis, utpote homines exterarum gentium et superadvenientes; ideoque usque in hodiernum diem, semper eandem ecclesiam corrupte S. Jacinthi nomine appellare consueverunt.

ANNOTATA.

a Haec verba quidem actorum eundem prae se ferunt, qui S. Placidi Passionem exaravit: sed